

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření právnické osoby vykonávající činnost základní školy
Financial Management of the Legal Entity Providing Activities of the Basic School

Student:

Marta Chylová

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Fachinelli Hana, Ph.D.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Marta Chylová**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **6202R055 Veřejná ekonomika a správa**
Specializace: **02 Veřejná ekonomika a správa**
Téma: **Hospodaření právnické osoby vykonávající činnost základní školy**
Financial Management of the Legal Entity Providing Activities of the Basic School

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Financování právnických osob vykonávajících činnost základní školy zřizovaných obcí a zásady jejich hospodaření
 3. Analýza finančního hospodaření Základní školy, Ostrava-Poruba, Ukrajinská, příspěvková organizace
 4. Zhodnocení finančního hospodaření základní školy
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. akt. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o., 2011. 192 s. ISBN 978-80-7263-664-8.
MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, Zdeněk MORÁVEK a Danuše PROKÚPKOVÁ. *Příspěvkové organizace 2012 - 2013*. 6. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2012. 472 s. ISBN 978-80-7357-736-0.
OCHRANA, František, Jan PAVEL, Leoš VÍTEK et al. *Veřejný sektor a veřejné finance. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

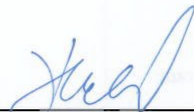
Vedoucí bakalářské práce: **PhDr.Mgr. Hana Fachinelli, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně příloh, vypracovala samostatně.

Marta Chylová

Marta Chylová
Ostrava, 10. 5. 2013

Obsah

1.	Úvod	4
2.	Financování právnických osob vykonávajících činnost základní školy zřizovaných obcí a zásady jejich hospodaření	7
2.1	Právní formy organizací vykonávajících činnost základních škol a jejich zřizovatelé	7
2.2	Povinnosti obce v oblasti základního vzdělávání, organizace základních škol a legislativní rámec	11
2.3	Zdroje financování a finanční toky základní školy zřizované obcí	16
3.	Analýza finančního hospodaření základní školy	26
3.1	Základní údaje organizace	26
3.2	Materiálně-technické vybavení a personální zajištění základní školy.....	27
3.3	Průměrné platy pracovníků základní školy	28
3.4	Vývoj počtu žáků základní školy.....	32
3.5	Zdroje financování základní školy	34
3.6	Analýza nákladů a výnosů	44
4.	Zhodnocení finančního hospodaření organizace	50
5.	Závěr	55
	Seznam použité literatury	58
	Seznam zkratk	62
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Seznam tabulek	
	Seznam grafů	

1. Úvod

Vzdělávání každého člověka je důležité nejen z hlediska získání vyšší kvalifikace, která mu poskytuje větší šance na výběr vhodného zaměstnání, ale také z důvodu dosažení vyššího příjmu a tím i lepší životní úrovně. Vzdělání lidé jsou nepostradatelní pro celou společnost. Ta vyžaduje stále kvalifikovanější jedince, kteří dokáží plně využít svých znalostí, schopností a dovedností ke zvládnutí náročnějších technologií, pružně se přizpůsobují měnícím se trendům a jsou připraveni nadále se vzdělávat a rozvíjet.

Vzdělání není jen souborem získaných vědomostí a naučení se určitým postupům, ale i schopnost komunikace a celková kultivace člověka.

Oblast školství patří k nejdůležitějším odvětvím veřejného sektoru, neboť zajišťuje vzdělávání celého národa v různých formách vzdělávací soustavy, od útlého dětství až po dospělost. Zabezpečení vzdělávání je prioritním závazkem většiny vyspělých zemí světa. Nezbytným předpokladem trvalého rozvoje ekonomiky i celé společnosti je oboustranná komunikace mezi sférou vzdělávání a potřebami trhu práce, důležitou roli zde sehraává i fungující systém celoživotního vzdělávání. Ze strany zaměstnavatelů je v současné době požadována především znalost cizích jazyků v souvislosti se stále větším zastoupením zahraničních firem na našem trhu a prohlubujícími se kontakty naší republiky se zahraničím, dále schopnost lidí pracovat s informačními a komunikačními technologiemi, důraz je kladen na komunikační dovednosti, adaptabilitu, flexibilitu, samostatnost, odpovědnost, týmovou práci a ochotu učit se novým věcem¹.

Investice do lidského kapitálu můžeme označit za jedny z nejlepších, neboť vzdělávání rozvíjí osobnost každého člověka a přispívá tím k hospodářské, sociální a kulturní vyspělosti celého národa. Kvalitní vzdělání je významným faktorem zvýšení konkurenceschopnosti naší republiky.

V naší zemi je vzdělávání založeno na zásadách rovného přístupu každého občana ke vzdělávání, vzájemném respektu a úctě, solidaritě, názorové toleranci, zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce, vyloučení jakékoli diskriminace z důvodu rasového

¹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR*. [online]. [2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-cr>

nebo etnického původu, pohlaví, náboženství či víry, věku, zdravotního stavu apod.² Právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách, je zakotveno v Listině základních práv a svobod³, která je součástí právního řádu ČR.

V České republice je vzdělávání zajišťováno převážně veřejně, nelze však nezmínit i existenci soukromých poskytovatelů, kteří při splnění stanovených podmínek mohou pro svou činnost získat finanční prostředky z veřejných rozpočtů, stejně jako školy a školská zařízení státní, krajské a obecní. Základní školství poskytuje navíc oproti ostatním segmentům vzdělávací soustavy tzv. preferované statky⁴, jejichž spotřebu stát občanům nařizuje. V podmínkách ČR se jedná o plnění povinné školní docházky⁵.

V poslední době se stále více hovoří o problematice financování školství, zejména v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků v této oblasti. Tato skutečnost může mít negativní dopad na kvalitu našeho vzdělávání, které je nedílnou součástí života každého z nás. Financování školství z veřejných zdrojů je problémem celosvětovým vzhledem k rostoucímu počtu žáků a studentů, narůstajícím požadavkům vzdělávacích institucí a zvětšujícímu se objemu celoživotního vzdělávání, proto se vlády zemí snaží najít další možné zdroje financování pro zabezpečení kvalitního vzdělávání⁶. České školství je v porovnání s ostatními evropskými státy dlouhodobě podfinancované, čehož důsledkem jsou i výrazně nižší platy pedagogických pracovníků.

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku hospodaření právnických osob vykonávajících činnost základní školy. Cílem práce je popsat dostupné finanční zdroje a možnosti získávání finančních prostředků příspěvkovou organizací zřizovanou obcí, analyzovat a zhodnotit

² Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 2, odst. 1.

³ Zákon č. 2/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, čl. 33, odst. 2.

⁴ Statky pod ochranou, záslužné či preferované statky (anglicky merit goods). Zpravidla se jedná o ochranu jedinců, kteří nejsou schopni se zodpovědně rozhodnout sami (děti, psychicky postižení občané). Tento problém stát může řešit zákonnou povinností, např. povinná školní docházka, nebo soudním rozhodnutím.

⁵ REKTOŘÍK, J. et al. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o. 2007. 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3, s. 140.

⁶ OCHRANA, F. et al. *Veřejný sektor a veřejné finance. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*, Praha: Grada Publishing, a.s. 2010. 264 s. ISBN 978-80-3228-2, s. 108

její hospodaření za období 2008-2012 a navrhnout škole další možnosti finančních zdrojů, které by napomohly k jejímu dalšímu rozvoji a zlepšení její ekonomické situace.

Řešení vychází z hypotézy, že příspěvková organizace vykonávající činnost základní školy hospodaří ve sledovaných letech se zlepšeným, popřípadě nulovým výsledkem hospodaření.

Pro účely zpracování bakalářské práce byla vybrána konkrétní příspěvková organizace Základní škola Ukrajinská 1533, Ostrava-Poruba.

K dosažení cíle a ověření hypotézy byly použity metody popisu, analýzy, syntézy a meziroční komparace.

Práce je rozdělena do tří základních částí. **První část**, následující po úvodu, je věnována charakteristice základního školství, právním formám organizací v této oblasti a jejich zřizovatelům. S ohledem na tematické zaměření bakalářské práce je tato kapitola podrobněji orientována na právní formu příspěvková organizace vykonávající činnost základní školy, jejímž zřizovatelem je územní samosprávný celek, konkrétně obec. Popsány jsou zásady hospodaření příspěvkových organizací a povinnosti obce, jakožto zřizovatele základních škol. Kapitola je dále zaměřena na finanční zdroje základních škol, jsou vysvětleny finanční toky plynoucí ze státního rozpočtu a rozpočtu obcí k těmto subjektům a další zdroje financování. **Druhá část** je zaměřena na analýzu hospodaření konkrétní příspěvkové organizace, respektive na zdroje financování využívané k zabezpečení školní činnosti a na klasifikaci nákladů a výnosů. **Ve třetí části** je provedeno celkové zhodnocení hospodaření vybrané organizace v časové řadě pěti let a základní škole jsou navrženy další možnosti získávání finančních prostředků, které by napomohly ke zlepšení její finanční situace a přispěly tak k dalšímu rozvoji organizace.

Celá problematika je shrnuta v závěru práce.

Informace pro zpracování bakalářské práce byly čerpány z odborných knižních publikací zaměřených na problematiku veřejného financování a základního školství, z legislativních zdrojů, z Krajské metodiky rozpisu přímých výdajů právnických osob vydané Moravskoslezským krajem, z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Moravskoslezského kraje. V praktické části byly použity údaje z rozborů hospodaření a výročních zpráv o činnosti vybrané základní školy a data ze statistických výkazů.

2. Financování právnických osob vykonávajících činnost základní školy zřizovaných obcí a zásady jejich hospodaření

Základní školství je součástí výchovně vzdělávací soustavy České republiky, za jejíž stav, koncepci a rozvoj zodpovídá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen MŠMT). Základní vzdělávání navazuje na předškolní vzdělávání a na výchovu v rodině a jeho cílem je utváření a postupné rozvíjení klíčových kompetencí⁷, poskytnutí spolehlivého základu všeobecného vzdělání, osvojení potřebných strategií učení, stimulace k tvořivému myšlení a motivace k celoživotnímu učení. Po absolvování základní školy by měli být žáci schopni všestranně a otevřeně komunikovat s ostatními jedinci, způsobilí řešit přiměřené problémy, umět respektovat druhé a především umět získané vědomosti uplatnit v další etapě svého života⁸.

2.1 Právní formy organizací vykonávajících činnost základních škol a jejich zřizovatelé

Právní postavení základních škol v oblasti regionálního školství (dále jen RgŠ)⁹ upravuje § 8 školského zákona. Nejrozšířenější právní formou základních škol (dále jen ZŠ) je příspěvková organizace. Školský zákon však umožňuje zřizovat i ZŠ v právní formě *školská právnická osoba*¹⁰, jejímž předmětem je v hlavní činnosti pouze uskutečňování vzdělávání a školských služeb, na rozdíl od příspěvkové organizace územního samosprávného celku (dále jen ÚSC), které lze svěřit do hlavní činnosti podstatně širší rozsah činností zřizovatele.

Kraje a obce zřizují ZŠ jako příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu¹¹. Dobrovolné svazky obcí zřizují ZŠ jako školské právnické osoby, MŠMT a Ministerstvo zahraničí ČR¹² zřizují základní školy jako státní příspěvkové organizace podle zvláštního

⁷ Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti.

⁸ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 44.

⁹ Pojmem RgŠ označujeme všechny školy a školská zařízení, na něž se vztahuje školský zákon. Jedná se o organizace zřizované ÚSC, dobrovolnými svazky obcí, fyzickými nebo právnickými osobami, registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi a školy a školská zařízení zřizované MŠMT.

¹⁰ Zákon č. 561/2004 Sb., ref. 8, § 3 - školská právnická osoba může být zřízena jedním nebo více zřizovateli.

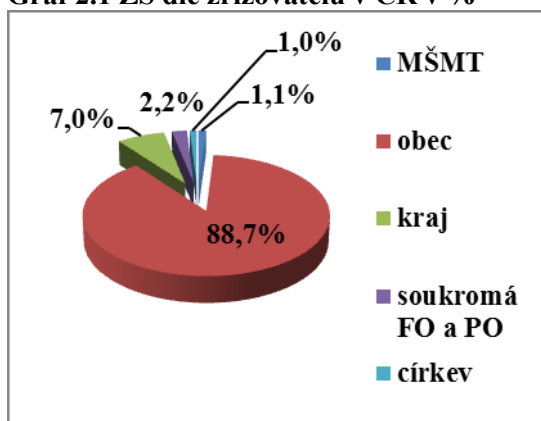
¹¹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Ministerstvo zahraničních věcí zřizuje základní školy při diplomatické misi nebo při konzulárním úřadu.

právního předpisu¹³ nebo školské právnické osoby, registrované církve a náboženské společnosti jsou oprávněny zřizovat církevní školy¹⁴ a ostatní soukromé fyzické či právnické osoby zřizují ZŠ jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů¹⁵.

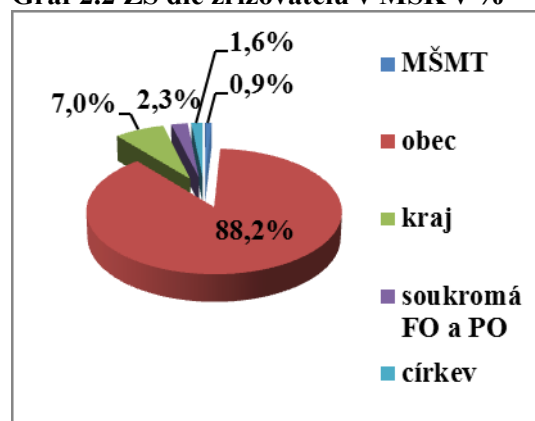
Hospodaření organizací se odvíjí od typu zřizovatele, nezáleží tedy na právní formě subjektů. Největším zřizovatelem ZŠ jsou v rámci celé ČR obce. Ve školním roce 2012/2013 tvořily obecní ZŠ 88,7 % z celkového počtu ZŠ. V Moravskoslezském kraji (dále jen MSK) bylo tomu obdobně, obce zřizovaly 88,2 % ZŠ z celkového počtu. Procentuální podíly ZŠ dle jednotlivých zřizovatelů jsou znázorněny v Grafu 2.1 pro ČR a v Grafu 2.2 pro MSK.

Graf 2.1 ZŠ dle zřizovatelů v ČR v %

Zdroj: ÚIV, Statistická ročenka 2012, KÚ MSK, vlastní zpracování

Graf 2.2 ZŠ dle zřizovatelů v MSK v %

Zdroj: ÚIV, Statistická ročenka 2012, KÚ MSK, vlastní zpracování

V Tab. 2.1 jsou uvedeny absolutní hodnoty počtu základních škol a procentuální podíly z celkového počtu ZŠ dle zřizovatelů. Z údajů je patrné, že z celkového počtu 4 095 ZŠ v rámci ČR, jich bylo 3 634 obecních. Na území MSK zabezpečovalo základní vzdělání 441 ZŠ, z nichž 389 bylo zřízeno obcemi. Počty ZŠ v ČR jsou porovnávány s údaji v MSK, neboť se jedná o kraj, který získává vzhledem k počtu žáků největší objem finančních prostředků ze SR a na jehož území se rovněž nachází základní škola, která bude analyzována v praktické části bakalářské práce.

¹³ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, § 54, odst. 2.

¹⁴ Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 7 odst. 1 písm. e).

¹⁵ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V současné době je MSK zřizovatelem 2 běžných ZŠ a 29 základních škol speciálních¹⁶.

Tab. 2.1 Základní školy dle zřizovatelů v ČR a MSK (školní rok 2012/2013)

zřizovatel	ČR	Podíl z celkového počtu v %	MSK	Podíl z celkového počtu v %
MŠMT	46	1,1	4	0,9
obec	3 634	88,7	389	88,2
kraj	282	7	31	7
soukromá FO a PO	91	2,2	10	2,3
církev	42	1	7	1,6
celkem	4 095	100	441	100

Zdroj: ÚIV, Statistická ročenka 2012, KÚ MSK, vlastní zpracování

MSK - Moravskoslezský kraj, FO - fyzická osoba, PO - právnická osoba

Nejběžnější a také nejpočetnější právní formou subjektů vykonávajících činnost ZŠ je **příspěvková organizace**, jak už bylo zmíněno výše. Vzhledem k této skutečnosti a také k tematickému zaměření bakalářské práce bude další část podrobněji věnována této právní formě zřizované obcí.

Příspěvkové organizace jsou právnickými osobami veřejného práva, vznikají a zanikají rozhodnutím zřizovatele. Mezi jejich společné znaky patří:

- právní subjektivita vzhledem k jejich rozsahu, složitosti a struktuře,
- poskytování a zabezpečování činností, které bývají zpravidla neziskové,
- napojení na rozpočet zřizovatele, který poskytuje příspěvek na provoz, případně dle potřeb organizace investiční dotaci,
- účtování o nákladech a výnosech - jsou účetními jednotkami,
- povinnost tvorby fondů ze zákona,
- hospodaření s majetkem zřizovatele, který jim byl svěřen do správy, vlastní majetek mohou nabývat pouze se souhlasem zřizovatele,
- zákaz poskytování darů jiným subjektům s výjimkou darů z FKSP.

¹⁶ ZŠ speciální poskytují vzdělávání žákům s takovou úrovní rozumových schopností, která jim nedovoluje zvládat požadavky kladené na žáky v běžné základní škole. Umožňují těmto žákům prostřednictvím odborné speciální pedagogické péče ve vhodně upravených podmínkách osvojovat si základní dovednosti, vědomosti a návyky.

Zřizovatel má povinnost vydat o vzniku příspěvkové organizace zřizovací listinu¹⁷, kterou schvaluje svým rozhodnutím zastupitelstvo obce. Zřizovací listina definuje pravidla fungování příspěvkové organizace, její činnost, kompetence, povinnosti a odpovědnost vůči zřizovateli a je základním dokumentem právoplatnosti vzniku a existence právnické osoby. Zřizovatel má povinnost do 15 dnů od vzniku příspěvkové organizace ohlásit tuto skutečnost Ministerstvu spravedlnosti ČR, informace o zřízení je poté zveřejněna v Ústředním věstníku ČR.

Zřizovací listina musí obsahovat:

- úplný a přesný název zřizovatele, název, sídlo a identifikační číslo příspěvkové organizace (IČO)¹⁸,
- vymezení hlavního účelu, pro který byla organizace zřízena a předmětu její činnosti,
- označení statutárních orgánů a způsob jejich jednání jménem organizace,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, jež je svěřen organizaci do správy a práv nakládání s tímto majetkem,
- vymezení okruhů doplňkové činnosti, pokud ji organizace vykonává, a doby, na kterou je organizace zřízena.

Příspěvková organizace hospodaří s majetkem v rozsahu, jež jí byl vymezen zřizovací listinou. Zřizovatel rozhoduje, zda bude příspěvková organizace kromě svěřeného majetku hospodařit i s majetkem nabytým do svého vlastnictví darem, děděním či jiným způsobem. Důvodem je skutečnost, že náklady související s údržbou, opravami a provozem takto nabytého majetku mohou více zatížit rozpočet dané organizace a vzhledem k tomu, že jí zřizovatel ze svého rozpočtu poskytuje příspěvek na provoz, přidělené prostředky by z výše uvedeného důvodu mohly být nedostačující. Pokud by však přijetí daru, dědictví apod. znamenalo pro příspěvkovou organizaci výrazné zlepšení její finanční situace, může zřizovatel rozhodnout i o případném snížení příspěvku na provoz. Nepotřebný majetek musí příspěvková organizace nejprve bezúplatně nabídnout svému zřizovateli a teprve až v případě jeho odmítnutí může majetek poskytnout další osobě. V případě vzniku, sloučení, splnutí,

¹⁷ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ K. et al. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o., 2011, 192 s. ISBN 978-80-7263-664-8, s. 53-58.

¹⁸ IČO identifikační číslo organizace přiděluje právnickým osobám zapsaným do obchodního rejstříku rejstříkový soud, jedná se o číselný kód, který slouží k jednoznačné identifikaci ekonomického subjektu.

rozdělení či zániku rozhoduje zřizovatel o rozsahu majetku, práv a veškerých závazcích, které přecházejí na novou organizaci. V případě zrušení příspěvkové organizace přebírá veškerá její práva i závazky zřizovatel¹⁹.

Příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je ÚSC, musí být zapsána v obchodním rejstříku, návrh na zápis podává zřizovatel. Pokud příspěvková organizace vykonává činnost školy nebo školského zařízení, musí být zapsána i v **rejstříku škol** a školských zařízení²⁰, v němž jsou uvedeny základní údaje o škole, zřizovateli, statutárních zástupcích, nejvyšším povoleném počtu dětí, žáků, stravovaných (kapacita školy). Zápisem do tohoto rejstříku vzniká subjektu právo poskytovat vzdělávání a školské služby a vydávat doklady o vzdělání, rovněž zakládá nárok na přidělení finančních prostředků ze státního rozpočtu nebo rozpočtu ÚSC. V případě zrušení příspěvkové organizace, podává zřizovatel žádost o výmaz z rejstříku škol a školských zařízení. Zřizovatel zajistí žákům zrušené školy plnění povinné školní docházky na jiné škole a je povinen v souvislosti s jejím zánikem podat žádost o výmaz organizace z obchodního rejstříku a o zrušení IČO.

2.2 Povinnosti obce v oblasti základního vzdělávání, organizace základních škol a legislativní rámec

V oblasti školství je obec povinna dle školského zákona²¹ (dále jen ŠZ) zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětem, které mají trvalý pobyt na území dané obce a rovněž i dětem, které jsou umístěny ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a nevzdělávají se ve školách zřízených při těchto zařízeních. Obec dle ŠZ zřizuje a zrušuje mateřské školy, základní školy a zařízení školního stravování, dále může zřizovat a zrušovat základní umělecké školy, zařízení pro zájmové vzdělávání²², školská účelová zařízení²³ a školy a školská zařízení, které zřizuje kraj nebo ministerstvo,

¹⁹ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ K. et al. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o., 2011, 192 s. ISBN 978-80-7263-664-8, s. 38.

²⁰ Školský rejstřík je veřejný seznam. KÚ vede rejstřík mateřských škol a školských zařízení, vyjma těch které zřizuje MŠMT nebo registrované církve, MŠMT vede rejstřík všech ostatních škol a školských zařízení.

²¹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 178, odst. 1.

²² Zařízením pro zájmové vzdělávání je středisko volného času, školní družina a školní klub dle § 3 vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

²³ Školskými účelovými zařízeními jsou střediska služeb školám, školní hospodářství, střediska praktického vyučování, školní knihovny, plavecké školy, přípravné stupně základních škol speciálních.

pokud je schopna jejich činnost zabezpečit po stránce finanční, materiální a personální²⁴. Obec jakožto zřizovatel ZŠ má povinnost v případě zřízení více základních škol na svém území, stanovit spádové obvody obecně závaznou vyhláškou, kterou schvaluje zastupitelstvo obce. Ředitel spádové školy je povinen přednostně přijmout žáky s trvalým pobytem v příslušném spádovém obvodu, a to do výše kapacity školy²⁵.

Základní vzdělávání je zabezpečováno v základních školách, v základních školách speciálních, ve víceletých gymnáziích a konzervatořích, kde žáci plní povinnou školní docházku, která je zákonem stanovena na dobu 9 let. Vzdělávání probíhá na dvou stupních, 1. stupeň (1. - 5. ročník) a 2. stupeň (6. - 9. ročník). První stupeň povinné školní docházky může být realizován pouze na základní škole a usnadňuje přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání. Druhý stupeň mohou žáci absolvovat buď na základní škole nebo víceletém gymnáziu či taneční konzervatoři. Povinnou školní docházku lze plnit i na české škole zřízené při zastupitelském úřadě, na zahraniční škole (§ 38 ŠZ) nebo formou individuálního vzdělávání (§ 41 ŠZ), tzn. bez pravidelné účasti žáka ve vyučování. Ukončení povinné školní docházky je možné buď absolvováním 9. ročníku základní školy, 2. ročníku šestiletého gymnázia či 4. ročníku osmiletého gymnázia nebo 4. ročníku osmiletého vzdělávacího programu na konzervatoři. Občané, kteří nezískali základní vzdělání v době plnění povinné školní docházky, mohou absolvovat kurz pro získání základního vzdělávání a své vzdělání si tak doplnit. Kurz organizují po dohodě se svým zřizovatelem a KÚ vybrané základní nebo střední školy. V Moravskoslezském kraji tento kurz zajišťují dvě základní školy v Ostravě a v Havířově, z nichž jedna je součástí střední školy.

Obce, které nemají podmínky pro zřízení všech ročníků, mohou zřizovat školy neúplné tzv. malotřídní. Tyto subjekty vznikají z důvodu nízkého počtu žáků ve spádové oblasti školy, proto také někdy na těchto školách dochází ke spojování více ročníků do jedné třídy. Většinou se jedná o malé venkovské školy a snahou obce je i přes výše uvedenou skutečnost zachovat jejich existenci z hlediska potřeb rodičů i dětí. V České republice jsou malotřídky organizovány pouze na 1. stupni základní školy.

²⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 179, odst. 4.

²⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., ref. 24, § 36, odst. 4.

Obce se souhlasem KÚ mohou zřizovat přípravné třídy základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které pocházejí ze sociálně znevýhodněného prostředí²⁶ a u nichž je reálný předpoklad, že jejich zařazení do přípravné třídy pomůže vyrovnat jejich vývoj.

Minimální a maximální počet žáků na třídu je stanoven vyhláškou²⁷. Zřizovatel školy může povolit výjimku z nejvyššího stanoveného počtu dětí a žáků ve třídě (max. počet 30 žáků ve třídě ZŠ), a to nejvýše o 4 žáky dle § 23 odst. 5, školského zákona, za předpokladu, že toto zvýšení žádným způsobem nesníží kvalitu poskytovaného vzdělávání a budou splněny veškeré podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. Zřizovatel může povolit i výjimku z nejnižšího počtu dětí a žáků ve třídě dle § 23 odst. 4, školského zákona (min. počet 17 žáků ve třídě ZŠ), v tomto případě mu však ze zákona vyplývá povinnost uhradit zvýšené výdaje na vzdělávání nad rámec objemu finančních prostředků stanovených škole krajským normativem, pokud jsou přidělené prostředky pro školu nedostačující. V ostatních případech obce tento závazek nemají, existuje proto velmi málo zřizovatelů, kteří jsou ochotni financovat např. platy pedagogických pracovníků a přebírat tak úlohu státu na sebe. Většinou jsou k takovému pozitivnímu přístupu nakloněny spíše malé obce, které mají zřízenou pouze jednu základní či mateřskou školu a snahou zřizovatele je zachovat jejich existenci v obci.

Oblast základního vzdělávání dostala přijetím školského zákona řady změn, byla posílena decentralizace řízení a zodpovědnost zřizovatelů za správu základních škol. Všechny subjekty získaly právní subjektivitu, která zvýšila jejich autonomii v rozhodování. Ředitelé škol a školských zařízení jsou jmenováni zřizovatelem na základě konkurzního řízení na dobu 6 let. Mají plnou odpovědnost za kvalitu a efektivitu vzdělávacího procesu, za tvorbu školních vzdělávacích programů a výběr vhodných učebnic, za hospodaření organizace, za přijímání a propouštění pracovníků, za vztahy se zřizovatelem i veřejností. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen ŠVP) je školský dokument, který je každá škola povinna

²⁶ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 16, odst. 4, považuje za sociální znevýhodnění rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízení ústavní výchovy nebo uložení ochranné výchovy, postavení azylanta nebo účastníka řízení o udělení azylu na území ČR.

²⁷ Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, § 4.

zpracovávat v souladu s rámcovým vzdělávacím programem (dále jen RVP) vydaným MŠMT. Škola má právo vytvořit vlastní ŠVP, který vychází z konkrétních vzdělávacích záměrů dané organizace a zohledňuje potřeby a možnosti žáků i reálné podmínky subjektu. Vzdělávací proces se pak uskutečňuje podle ŠVP, který si škola sama vypracovala. Česká školní inspekce v rámci své inspekční činnosti hodnotí naplnění ŠVP a jeho soulad s právními předpisy a RVP.

Zřizovatel má povinnost vykonávat u ZŠ veřejnosprávní kontrolu, tj. kontrolu hospodaření s veřejnými prostředky dle zákona²⁸. Kontrolu hospodaření provádí i krajské úřady a Česká školní inspekce. Škola je povinna vypracovat za každý kalendářní rok výroční zprávu o svém hospodaření a o své činnosti a předložit ji zřizovateli. Ředitel školy zodpovídá za její zveřejnění způsobem umožňujícím dálkový přístup veřejnosti, nejčastěji bývá zpráva umístěna na webových stránkách organizace.

Základní **právní rámec**, na němž stojí vztah mezi obcí jakožto zřizovatelem a jím zřízenou příspěvkovou organizací, je vymezen zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon upravuje zřizování nebo zakládání právnických osob ÚSC, jejich sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení, stanovuje pravidla hospodaření s finančními prostředky a nakládání s peněžními fondy, zásady pro sestavování rozpočtů, poskytování dotací atd. K dalším právním předpisům souvisejícím s tímto zákonem patří zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, který vymezuje pravomoci orgánů obce, které se podílí na rozhodování o fungování příspěvkové organizace. K obecným právním předpisům upravujícím postup KÚ při financování škol a školských zařízení zřizovaných ÚSC patří vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů, a směrnice MŠMT, kterou se stanoví závazné zásady, podle nichž provádějí KÚ rozpis finančních prostředků SR. Neméně důležitý je i zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů. Příspěvkové organizace hospodaří s veřejným majetkem, proto se na ně vztahují právní předpisy týkající se finanční kontroly zabezpečující účelné, hospodárné a efektivní využití veřejných prostředků. Právní rámec fungování příspěvkových organizací je dotvářen obecnými právními předpisy, např. zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění

²⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 9 odst. 1.

pozdějších předpisů, prováděcí vyhláškou č. 410/2009 Sb. a Českými účetními standardy č. 701-708, kterými se příspěvkové organizace jakožto účetní jednotky musí řídit. Účetnictví jsou povinny vést v plném rozsahu, pouze na základě rozhodnutí zřizovatele mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Vzhledem k tomu, že jsou příspěvkové organizace jako právnické osoby i daňovými poplatníky vztahují se na ně i další zákony daňové soustavy ČR, např. zákon o dani z přidané hodnoty²⁹.

Příspěvkové organizace, které vykonávají činnost škol, jsou povinny řídit se i specifickými právními předpisy. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, upravuje vzdělávání a výchovu ve školách a školských zařízeních vyjma vzdělávání poskytovaného vysokými školami a zařízeními ústavní a ochranné výchovy. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, definuje pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, upravuje jejich kvalifikační předpoklady, další vzdělávání a částečně i kariérní systém. Nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje podmínky pro zařazení zaměstnanců do platových tříd a stupňů. Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, je hlavním vodítkem pro zařazení zaměstnanců do platové třídy. Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje rozsah přímé vyučovací povinnosti pedagogických pracovníků a vymezuje funkce se sníženou vyučovací povinností (ředitel, zástupce ředitele, výchovný poradce, metodik informačních a komunikačních technologií). Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje organizaci vzdělávání, počty žáků ve školách a třídách, pravidla hodnocení žáků apod. Výčet právních předpisů samozřejmě není úplný, zmíněny byly pouze ty nejdůležitější z nich.

²⁹ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

2.3 Zdroje financování a finanční toky základní školy zřizované obcí

Základní školy zřizované obcí jsou součástí RgŠ a jejich financování je založeno na **vícezdrojovém principu**. Finanční prostředky členíme na **přímé neinvestiční výdaje**, které tvoří největší objem finančních prostředků základních škol a poskytuje je MŠMT z kapitoly 333 prostřednictvím krajských úřadů, **nepřímé neinvestiční výdaje** tj. provozní prostředky, které organizaci hradí zřizovatel ze svého rozpočtu, a **kapitálové výdaje**, tj. investiční prostředky, rovněž hrazené z rozpočtu zřizovatele či získané z jiných zdrojů. Z kapitoly 398 Ministerstva financí ČR byl v předchozích letech obcím a hlavnímu městu Praze poskytován příspěvek na částečnou úhradu provozních výdajů ve výši 1 401,- Kč na žáka, tzv. neinvestiční dotace na žáka. V roce 2013 již zmíněný příspěvek není rozpočtován a o odpovídající objem finančních prostředků byly posíleny příjmy ze sdílených daní plynoucí do obecních rozpočtů (novela zákona o rozpočtovém určení daní³⁰ - dochází k zavedení nového kritéria počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí s váhou 7 %).

Hospodaření příspěvkových organizací je ovlivněno vztahem k rozpočtu zřizovatele a také přímým vlivem zřizovatele na ekonomické rozhodování příspěvkové organizace³¹. Základní škola jakožto příspěvková organizace podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů³² (malá rozpočtová pravidla) hospodaří:

- s prostředky získanými ze státního rozpočtu,
- s prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele,
- s prostředky svých fondů,
- s dary od fyzických a právnických osob,
- s dotacemi z EU,
- s prostředky z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru (dále EHP) a z finančního mechanismu Norska a z programu švýcarsko-české spolupráce³³,
- případně s prostředky z dalších zdrojů.

³⁰ Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některých státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

³¹ MOCKOVČIAKOVÁ, A. et al. *Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 396 s. ISBN 978-7357-736-0, s. 14.

³² Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

³³ MOCKOVČIAKOVÁ, A. et al., ref. 31, s. 14.

Základním nástrojem rozdělování prostředků státního rozpočtu pro RgŠ jsou **republikové normativy**³⁴, prostřednictvím kterých MŠMT přiděluje jednotlivým krajským úřadům příslušné objemy finančních prostředků podle počtu dětí, žáků, studentů, stravovaných, ubytovaných atd. (výkony). Údaje o výkonech jsou uvedeny ve statistických výkazech, které školy a školská zařízení vyplňují vždy k 30. 9. a 30. 10. kalendářního roku. Ze SR jsou na účty krajů zasílány finanční prostředky na přímé neinvestiční výdaje³⁵ tj. platy zaměstnanců, náhrady platů, odstupné, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb, výdaje na učební pomůcky, školní potřeby, učebnice, pokud jsou poskytovány bezplatně, další vzdělávání pedagogických pracovníků, odměny za práci konaných mimo pracovní poměr, prostředky na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou zdravotně postižených žáků. Tento způsob přidělování finančních prostředků nazýváme **normativním** neboli **výkonovým financováním**. KÚ pak tyto prostředky rozepisují školám a školským zařízením zřizovaným krajem a obcemi podle svých **krajských normativů**, výkonů jednotlivých škol a školských zařízení a dalších kritérií uvedených v krajské metodice a v souladu se závaznými zásadami rozpisu finančních prostředků SR uvedených ve Směrnici MŠMT³⁶. Krajská metodika rozpisu výdajů je zpracovávána každý rok tak, aby zohledňovala veškerá specifika daného kraje. V případě, že škola s přiděleným objemem finančních prostředků nesouhlasí, požádá o dofinancování svých potřeb KÚ prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen obec III). Škola je povinna vypracovat finanční rozvahu, z níž by měl být patrný nedostatek finančních prostředků, spolu s ní doloží platovou inventuru všech zaměstnanců zpracovanou k 1. 1. daného kalendářního roku a žádost o dofinancování chybějících prostředků. Obec III provádí kontrolu zaslaných podkladů a posuzuje požadavek školy na dofinancování dle krajské metodiky (např. vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zřízení

³⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 161, odst. 1 - *republikové normativy* stanoví ministerstvo jako výši výdajů připadajících na vzdělání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání na kalendářní rok a zveřejňuje je ve Věstníku.

³⁵ OCHRANA, F. et al. *Veřejný sektor a veřejné finance. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*, Praha: Grada Publishing, a.s. 2010. 264 s. ISBN 978-80-3228-2, s. 119

³⁶ Směrnice MŠMT čj. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb.

funkce asistenta pedagoga, vyplacení odstupného apod.). Pokud obec III shledá nárok školy oprávněným, zpracuje návrh na dofinancování rozpisu rozpočtu, který předloží KÚ jako podklad k posouzení pro dohodovací řízení.

Po dohodovacích řízeních jsou školám stanovovány níže uvedené ukazatele:

- celkové neinvestiční výdaje (NIV),
- prostředky na platy (PNP),
- ostatní osobní náklady (OON),
- zákonné odvody,
- odvody do fondu kulturních a sociálních potřeb (FKSP),
- ostatní neinvestiční výdaje (ONIV),
- limit počtu zaměstnanců.

Závaznými ukazateli (dále jen ZU), které nesmí být organizací překročeny a v případě jejich nedočerpání musí být odvedeny do SR, jsou NIV, PNP a OON. Zákonné odvody, odvody do FKSP a ONIV jsou **orientačními ukazateli** a přesun mezi těmito ukazateli je plně v kompetenci školy, ušetřené zákonné odvody nebo odvody do FKSP mohou být použity např. na nákup učebních pomůcek, učebnic apod. V letech 2010 a 2011 byly MŠMT zavedeny tzv. „**průřezové ukazatele**“, jednalo se o členění ZU PNP a OON na pedagogické a nepedagogické zaměstnance v souvislosti s přípravou na nový způsob financování od roku 2014. Tento postup se však v praxi ukázal velmi problematickým, protože školám znemožňoval přesun finančních prostředků dle jejich aktuálních potřeb. MŠMT nakonec na základě žádostí KÚ povolilo převody mezi stanovenými závaznými ukazateli. Zákonem o SR na rok 2013 bylo oddělené rozpočtování i čerpání prostředků na platy pedagogických a nepedagogických zaměstnanců zrušeno.

Rozpis rozpočtu je vždy upravován k novému školnímu roku (navýšen či snížen) v závislosti na změně výkonů od 1. 9. Návrh na změnu rozpočtu předkládá krajskému úřadu obec III na základě kvalifikovaného odhadu počtu žáků (v době zpracování návrhu ještě nejsou k dispozici statistické výkonové výkazy), který zpracovávají ředitelé škol a školských zařízení. Veškerá rozpočtová opatření související se změnou rozpočtu musí být schválena radou kraje. Proces je časově velmi zdlouhavý, proto se poslední rozpočtové úpravy navrhuji začátkem září daného roku.

Tvorba krajských normativů je plně v kompetenci KÚ, proto se také normativy pro stejný druh a typ vzdělávání v jednotlivých krajích liší, což bývá v poslední době velmi často kritizováno. Škola nebo školské zařízení se stejnými výkony tak může v jednotlivých krajích ČR obdržet rozdílný objem finančních prostředků.

Různorodost ve financování v důsledku výše uvedené skutečnosti je uvedena ve zpracované tabulce **Mzdové prostředky pro model imaginární základní školy v jednotlivých krajích ČR v roce 2013** viz Příloha 1, strana 1 a v tabulce **Neinvestiční výdaje pro model imaginární základní školy v jednotlivých krajích ČR v roce 2013** viz Příloha 1, strana 2. V první tabulce jsou vyčísleny mzdové prostředky (bez zákonných odvodů, odvodů do FKSP a ONIV), které by obdržela základní škola se stejným počtem žáků v jednotlivých krajích ČR. Pro lepší názornost byl použit velmi zjednodušený model úplné základní školy, není zde uvažováno s žádným druhem zdravotního postižení žáků. V tabulce byly aplikovány krajské finanční normativy roku 2013, které jednotlivé KÚ stanovily ve svých krajských metodikách a zveřejnily na svých webových stránkách. Počet výkonů (žáků, dětí, stravovaných) byl stanoven tak, aby daný typ základní školy alespoň částečně korespondoval s organizací, která je analyzována v praktické části bakalářské práce. Byly použity následující počty: 1. st. 140 žáků, 2. st. 80 žáků, celkem 220 žáků, školní družina 90 dětí a školní jídelna 170 stravovaných. Uvedené výkony byly vynásobeny krajskými normativy v členění na pedagogické a nepedagogické zaměstnance. Předposlední sloupec tabulky udává celkový objem prostředků na platy, které by základní škola obdržela v jednotlivých krajích (jedná se o součet předchozích pěti sloupců). V posledním sloupci je uvedeno pořadí jednotlivých krajů. V druhé tabulce je uveden celkový objem NIV tj. prostředky na platy včetně zákonných odvodů, odvodů do FKSP a ONIV. Z tabulek je patrné, jak velkým rozsahem svěřených pravomocí kraje disponují při tvorbě krajských normativů a jak obrovské rozdíly se mezi jednotlivými kraji v oblasti financování vyskytují. Největší objem finančních prostředků na přímé neinvestiční výdaje na vzdělávání by modelová organizace získala v Ústeckém kraji a naopak nejmenší objem financí by obdržela v kraji Olomouckém. Rozdíl mezi maximálním a minimálním objemem finančních prostředků představuje nezanedbatelnou částku ve výši **878 250,- Kč** v prostředcích na platy, v celkových neinvestičních výdajích se jedná o částku **1 184 930,- Kč**.

Nový spravedlivější systém financování RgŠ by měla přinést připravovaná reforma, jejímž hlavním cílem je odstranění nynějších mezikrajových rozdílů. Mělo by dojít

ke zpřesnění finančních toků mezi rezortem školství a zřizovateli škol zavedením tzv. „*oborových normativů*“, na základě kterých by škola s identickými podmínkami obdržela stejný objem finančních prostředků pro pedagogické pracovníky, učebnice a učební pomůcky. Kompetence KÚ budou tímto omezeny, naopak bude posílena jejich autonomie v oblasti poskytování školských služeb a přerozdělování prostředků pro nepedagogické pracovníky.

Ze státního rozpočtu jsou poskytovány i prostředky na rozvojové programy ve vzdělávání, tzv. *programové financování*. Výše finančních prostředků alokovaná prostřednictvím rozvojových programů se v jednotlivých letech mění v závislosti na možnostech SR a na potřebě státu řešit ta specifika vzdělávacího procesu, která nelze zahrnout do konstrukce republikových normativů. V roce 2013 došlo k výraznému omezení finančních prostředků přidělovaných tímto způsobem (0,4 % z celkového objemu) a maximálně možný objem všech financí byl rozepsán normativně (99,6 % z celkového objemu).

Ministerstvem byly vyhlášeny v roce 2013 níže uvedené rozvojové programy pro oblast základního školství³⁷:

- „*Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním*“. Program určený na úhradu mzdových nákladů spojených s funkcí asistenta pedagoga zřízenou dle školského zákona³⁸.
- „*Podpora škol, které realizují inkluzivní vzdělávání žáků a vzdělávání žáků se sociokulturním znevýhodněním*“. Cílem programu je posílení nenárokových složek platů pedagogických pracovníků, kteří realizují inkluzivní vzdělávání³⁹ a dosahují kvalitních výsledků v této oblasti.
- „*Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu EU*“. V rámci tohoto programu jsou poskytovány finanční prostředky na částečnou úhradu nákladů souvisejících s poskytováním

³⁷ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Rozvojové programy* [online]. [2012-12-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/26804>

³⁸ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 16, odst. 9.

³⁹ Inkluzivní vzdělávání je přístup ke vzdělávání, jehož předpokladem je zařazení všech dětí do běžné školy bez ohledu na to, zda se jedná o děti se speciálními vzdělávacími potřebami nebo bez nich.

bezplatné přípravy k začlenění žáků do základního vzdělávání žáků dle zákona⁴⁰ a vyhlášky⁴¹.

- „*Zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob využívajících doplňkovou ochranu, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců*“. Finanční prostředky určené na zohlednění kvality a množství vykonané práce při vzdělávání azylantů a dětí cizinců formou poskytování osobních příplatků a odměn pedagogickým pracovníkům.
- „*Zajištění podmínek bezplatné přípravy k začlenění žáků dětí - cizinců z třetích zemí do základního vzdělávání, zahrnujících výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků*“. Program určený na krytí zvýšených nákladů souvisejících s poskytováním základního vzdělávání zahrnujícího výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám cizinců.
- „*Vybavení škol pomůckami kompenzačního a rehabilitačního charakteru*“. Cílem programu je poskytnutí finančních prostředků na nákup učebních pomůcek pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením.

V předchozích letech mohly školy využít ještě navíc finanční prostředky z programů:

- „*Hustota a Specifika*“. Programy určené na úhradu mzdových nákladů pro asistenty pedagoga k dětem a žákům se zdravotním postižením.
- „*Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání*“ Program určený na nákup školního vybavení pro prvňáčky, tzv. pastelkovné.

Poslední dva uvedené programy již nebyly v roce 2012 vyhlášeny z důvodu rozpočtové restrikce. Finanční prostředky určené pro asistenty pedagoga k žákům se zdravotním postižením byly zahrnuty do normativního financování a prostředky určené na pastelkovné byly použity na navýšení platů pedagogických zaměstnanců regionálního školství. Zrušení rozvojových programů, zejména pak druhého z nich, znamenalo pro základní školy výrazné omezení nákupu učebnic a školních potřeb, neboť již samotný ukazatel ONIV byl rámci úsporných opatření snížen ministerstvem o 30,54 %. Školám tak po uhrazení nutných výdajů,

⁴⁰ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 20, odst. 5.

⁴¹ Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, § 10 a § 11

např. školních potřeb pro první ročníky, proplacení náhrad platů za dočasnou pracovní neschopnost či zaplacení pojištění kooperativy, již nezbyly potřebné finanční prostředky na pořízení učebnic a na zabezpečení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. V roce 2013 došlo ze strany MŠMT k posílení finančních prostředků ONIV pro RgŠ o 867 mld. Kč, což umožnilo KÚ až dvojnásobně navýšit tento ukazatel oproti loňskému roku.

Finanční prostředky SR jsou veřejnými prostředky, které musí být v rámci každého rozpočtového roku finančně vypořádány a tvoří největší část rozpočtu základních škol.

Zřizovatel poskytuje školám a školským zařízením ze svého rozpočtu finanční prostředky určené na pokrytí nákladů spojených s provozem, tj. na úhradu energií, zabezpečení služeb, nákup běžného materiálu, odpisy, případně i na financování mzdových nákladů, pokud nejsou poskytovány KÚ nebo jsou přidělené prostředky nedostačující. Výše **příspěvku na provoz** se odvíjí od velikosti organizace a rozsahu svěřeného majetku, výkonů a záležitosti rovněž na disponibilních možnostech zřizovatele. Dále zřizovatel poskytuje účelově vázané prostředky určené na investice (**investiční dotace**) nebo prostředky na zabezpečení individuálních potřeb jednotlivých organizací, neočekávaných situací, např. rozsáhlejší opravy, havárie (**účelový neinvestiční příspěvek**). Příspěvek na provoz, účelový neinvestiční příspěvek a investiční dotace podléhají schválení příslušným orgánům zřizovatele (zastupitelstvo obce, rada obce). Nevyčerpané neinvestiční prostředky musí být v daném kalendářním roce finančně vypořádány. V případě investičních dotací se řídí ustanovením smlouvy.

Zřizovatel může uložit příspěvkové organizaci odvod do svého rozpočtu, pokud:

- plánované výnosy překračují plánované náklady, jako závazný ukazatel rozpočtu,
- investiční zdroje organizace jsou větší, než je skutečná potřeba organizace,
- organizace poruší rozpočtovou kázeň, např. použije finanční prostředky pro jiný než stanovený účel, převede do svého fondu více finančních prostředků, než činí výše schválená zřizovatelem, překročí přípustný objem prostředků na platy a nekryje toto překročení ze svého fondu odměn apod.⁴²

⁴² MOCKOVČIAKOVÁ, A. et al. *Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 396 s. ISBN 978-7357-736-0, s. 15.

Príspevkové organizace zřizované ÚSC vytvářejí dle zákona⁴³ tyto **peněžní fondy**:

- rezervní fond,
- investiční fond,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Zůstatky peněžních fondů se po skončení roku převádějí vždy do následujícího roku a představují další zdroj financování příspěvkových organizací.

Příjmem **rezervního fondu** je schválená výše zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace zřizovatelem, snižena o případný převod do fondu odměn. Zlepšený VH je vytvořen, když výnosy organizace spolu s přijatým provozním příspěvkem od zřizovatele jsou větší než provozní náklady organizace. Rozdělení zlepšeného VH do rezervního fondu a fondu odměn schvaluje zřizovatel. Dalším zdrojem rezervního fondu mohou být přijaté peněžní dary. Prostředky fondu může organizace použít k dalšímu rozvoji své činnosti, k úhradě ztráty hospodaření, k časovému překlenutí nesouladu mezi náklady a výnosy, k úhradě případných sankcí uložených za porušení rozpočtové kázně. Se souhlasem zřizovatele může být část prostředků fondu použita i k posílení investičního fondu.

Dalším fondem, který je příspěvková organizace povinna vytvářet je **investiční fond**. Zdrojem fondu jsou peněžní prostředky ve výši odpisů hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku prováděné podle odpisového plánu schváleného zřizovatelem, investiční dotace poskytnuté zřizovatelem, investiční příspěvky ze státních fondů, příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku svěřeného organizaci do správy nebo majetku ve vlastnictví organizace, dary, příspěvky jiných subjektů a převody z rezervního fondu ve výši povolené zřizovatelem. Investiční fond se používá k financování investičních výdajů, k úhradě investičních úvěrů nebo půjček, k odvodu do rozpočtu zřizovatele, pokud byl odvod uložen, k posílení zdrojů určených na úhradu nákladů na údržbu a opravy nemovitého majetku organizace.

⁴³ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, § 29.

Fond odměn je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření, a to do výše jeho 80 %, nejvýše však do výše 80 % stanoveného limitu prostředků na platy. Tento fond organizace přednostně používá k pokrytí případného překročení prostředků na platy nad stanovený limit, mohou z něj být hrazeny odměny zaměstnancům.

Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen základním přídělem z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, odměn za pracovní pohotovost, odměn a ostatních plnění za vykonávanou práci (do roku 2011 byl tvořen 2 %, nyní 1 %). Fond slouží k zabezpečení kulturních, sociálních a dalších potřeb zaměstnanců, případně rodinných příslušníků a důchodců příspěvkové organizace. Jsou z něj poskytovány příspěvky na závodní stravování, penzijní připojištění, dovolenou, dary při významných životních výročích, půjčky na bydlení apod. Tvorba a hospodaření FKSP se řídí vyhláškou č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb⁴⁴.

Příspěvkové organizace mohou provozovat kromě své hlavní činnosti, pro kterou byly zřízeny, i **doplňkovou činnost** za předpokladu, že tato činnost není realizována na úkor hlavní činnosti. Její okruhy jsou vymezeny ve zřizovací listině. Zřizovatelé stanovují většinou i podmínky provozování doplňkové činnosti, přestože jejich vymezení nepatří mezi povinné náležitosti zřizovací listiny. Nejčastěji bývá uváděno, aby doplňková činnost nebyla ztrátová. Cílem doplňkové činnosti je lepší využití technického vybavení a také odbornosti zaměstnanců⁴⁵. Účetně musí být doplňková činnost vedena odděleně od hlavní činnosti a případný zisk po zdanění je možné použít pouze ve prospěch hlavní činnosti, zřizovatel však může organizaci povolit i jiné využití tohoto zdroje. Doplňkovou činností základních škol mohou být pronájmy učeben a tělocvičen jiným subjektům, zabezpečování stravování pro cizí osoby, provozování školního bufetu, organizování a realizace zájmových kroužků, vzdělávacích kurzů, pronájmy ploch pro umístění reklamních billboardů apod.

Školy a školská zařízení mohou využít k financování svých činností i **granty a dotační programy**, jež jsou vyhlašovány státními fondy, ministerstvy a KÚ. Dotace určené na úhradu provozních výdajů lze získat také z finančního mechanismu EHP, z finančního mechanismu

⁴⁴ MOCKOVČIAKOVÁ, A. et al. *Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 396 s. ISBN 978-7357-736-0, s. 15-16.

⁴⁵ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ K. et al. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o., 2011, 192 s. ISBN 978-80-7263-664-8, s. 57.

Norska a z programu švýcarsko-české spolupráce. Získání grantu nebo dotačního programu je v dnešní době pro žadatele poměrně náročnou záležitostí, vyžaduje nejen kvalitní vypracování celého projektu, ale i povinné zajištění finanční spoluúčasti. Záleží tedy na schopnostech a možnostech školy, kterých dotačních výzev se zúčastní.

V současné době patří k významným zdrojům financování školských aktivit **prostředky ze strukturálních fondů EU**. V rámci programovacího období ČR 2007-2013 mohly školy získávat nemalé finanční prostředky z evropského sociálního fondu (dále jen ESF) v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK).

Nejvíce byly využívány finanční prostředky v oblasti podpory **„EU peníze školám“**, pro všechny mimopražské základní školy bylo k dispozici 4,5 mld. Kč. Projektu se zúčastnilo 3 846 základních škol z celkového počtu 3 901, které zatím využily finanční prostředky ve výši cca 4,2 mld. Kč z celkové částky. Objem prostředků připadající na každou základní školu byl stanoven jednoduchým vzorcem. Minimální výše, kterou zapojené subjekty obdržely bez ohledu na svou velikost, představovala částku 300 tis. Kč. K této částce byla přičtena suma sestávající z násobku celkového počtu žáků dané školy a částky 4 300 Kč. MŠMT připravilo pro školy vzory pro snadnější zpracování projektových žádostí, tzv. **„šablony klíčových aktivit“**. Finanční prostředky z ESF byly určeny na rozvoj dlouhodobě problematických oblastí, k nimž patří čtenářská a informační gramotnost, cizí jazyky, využívání ICT⁴⁶, matematika, přírodní vědy, finanční gramotnost a inkluzivní vzdělávání.

„V naší obci funguje pouze malotřídní škola pro 1. stupeň ZŠ. Jenom díky penězům z eurofondů jsme mohli do naší malotřídky přijmout dalšího učitele a zlepšit tak podmínky k výuce. Navíc jsme si z těchto peněz pořídili i interaktivní tabuli a nové učební pomůcky, díky nimž je pro děti skutečně škola hrou,“ okomentovala jeden z mnoha úspěšných projektů ředitelka ZŠ a MŠ v Kojeticích na Mělnicku⁴⁷.

⁴⁶ ICT - informační a komunikační technologie.

⁴⁷ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *EU peníze školám* [online]. [2012-10-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/program-eu-penize-skolam-zaznamenal-uspech>

Pražské základní školy nemohly čerpat prostředky z výše uvedeného programu, neboť hlavní město nesplňovalo podmínky stanovené cílem Konvergence⁴⁸. Kompenzací pro tyto subjekty bylo vyhlášení programu „*Zkvalitnění vzdělávání v základních školách na území hlavního města Prahy*“ v roce 2009. Programem bylo podpořeno celkem 600 škol ve výši 140 mil. Kč.

Školy stejně jako ostatní příspěvkové organizace mohou hospodařit i s *peněžními dary* získanými od fyzických nebo právnických osob, které jsou jedním ze zdrojů rezervního fondu. Dárce si může hodnotu daru odečíst od svého základu daně v rámci ročního zúčtování.

Dalším zdrojem financování jsou i *příjmy z vlastní činnosti*, např. přijaté úplaty za poskytované služby - školní družinu a školní klub, výnosy v souvislosti se smluvními vztahy - pokuty, úroky z prodlení, úroky z vkladů na bankovních účtech, náhrady od pojišťoven v případě plnění pojistných událostí apod.

3. Analýza finančního hospodaření základní školy

Následující část je zaměřena na analýzu hospodaření příspěvkové organizace vykonávající činnost základní školy, jejímž zřizovatelem je obec. Pro účely analýzy byla vybrána Základní škola, Ukrajinská 1533, Ostrava-Poruba. Pozornost je věnována zdrojům financování, které organizace využívá v hlavní i v doplňkové činnosti, zhodnocení vývoje nákladů a výnosů v časové řadě pěti let.

3.1 Základní údaje organizace

Základní škola Ostrava-Poruba, Ukrajinská 1533, příspěvková organizace, je úplnou základní školou. Zřizovatelem subjektu je statutární město Ostrava - městský obvod Poruba, Klimkovická 25/55, Ostrava-Poruba.

Hlavním předmětem činnosti organizace je poskytování základního vzdělávání a výchovy žáků podle vzdělávacích programů.

Činnost školy byla zahájena 1. 9. 1966. V rejstříku škol je organizace zapsána od 1. 1. 2003, kdy získala právní subjektivitu.

⁴⁸ Cíl Konvergence - podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s hrubým domácím produktem (HDP) na obyvatele nižším než 75 % průměru pro celou Evropskou unii.

Právní forma subjektu: příspěvková organizace, IČO 64627896.

Statutární orgán školy: Mgr. Petr Neshoda, ředitel. Funkci ředitele zastává od roku 2004.

V roce 2005 byla na škole zřízena školská rada⁴⁹.

Cílová kapacita školy je 400 žáků, součástí organizace je školní družina s kapacitou 125 žáků a školní jídelna s kapacitou 700 jídel.

Výuka na škole probíhá podle školního vzdělávacího programu „*Škola pro všechny*“. Anglický jazyk je vyučován již od 1. ročníku a druhý jazyk německý od 7. ročníku.

Velká pozornost je na této škole věnována zdravotně postiženým žákům, především s diagnózou autismu (PAS)⁵⁰, pro něž byly zřízeny 3 speciální třídy. Ostatní žáci s různými druhy zdravotních postižení jsou integrováni do běžných tříd. Ve školní družině bylo pro zdravotně postižené žáky zřízeno jedno speciální oddělení.

Okruhy doplňkové činnosti: příprava obědů pro cizí strávníky, pronájem nevyužitých prostor budovy, kopírovací práce, přednášková činnost, pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti, hostinská, realitní a reklamní činnost.

3.2 Materiálně-technické vybavení a personální zajištění základní školy

Základní škola je tvořena rozsáhlým komplexem několika budov (pavilony A, B, C, S a tělocvična) propojených koridorem a obklopených oplocenou zahradou. V nedávné době byl vybudován nový sportovní areál s fotbalovým hřištěm, běžeckou dráhou, volejbalovým kurtem a basketbalovým hřištěm. V pavilonech A a B je 15 kmenových učeben, multimediální učebna a mobilní multimediální učebna reedukační péče vybavena notebooky, učebny jsou vybaveny interaktivními tabulemi. Učitelská a žakovská knihovna, odborné učebny chemicko-fyzikální, školní dílny, jazyková učebna, počítačová učebna s připojením na internet, nová multimediální digitální jazyková laboratoř jsou umístěny v pavilonu S, kde sídlí i vedení školy. Všechny třídy jsou opatřeny novými moderními výškově nastavitelnými lavicemi a židlemi. Škola disponuje 60 počítači s připojením na internet,

⁴⁹ Školský zákon § 167 – při základních, středních a vyšších odborných školách se zřizuje školská rada. Orgán školy, který umožňuje zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy.

⁵⁰ PAS (poruchy autistického spektra) - celoživotní neuro vývojové postižení. Důsledkem poruchy je, že dítě dobře nerozumí tomu, co vidí, slyší a prožívá. Dítě není schopno správně vyhodnocovat informace a reaguje většinou nezvykle na běžné podněty.

16 notebooky pro učitele, 12 dataprojektory, 10 interaktivními tabulemi, 2 vizualizéry, tablety a tiskárnou s kopírkou. Školní družina je umístěna v samostatné budově a je vybavena stolními hrami, hračkami, klaviérem, počítači a vším, co je potřebné pro trávení volného času dětí. Byla zde zřízena relaxační místnost. Všechny budovy mají vybudován bezbariérový přístup, zařízení pro handicapované děti tzv. schodolezy, které umožňují vozičkářům bezproblémový pohyb mezi poschodími. Budova C je dlouhodobě pronajímána v rámci doplňkové činnosti školy neziskovým subjektům Rodinnému centru Kaštánek a občanskému sdružení MENS SANA⁵¹.

K významným zdrojům financování, které se na materiálně-technickém vybavení školy podílely, patří sponzorské dary a strukturální fondy EU. Z finančního mechanismu EHP⁵² bylo vybudováno multifunkční hřiště.

Na základní škole v současné době působí celkem 30 pedagogů (přepočtený stav 27,1 úvazků), z tohoto počtu je 19 učitelů (přep. 18,18 úv.), 6 asistentů pedagoga k žákům se zdravotním postižením (přep. 5,25 úv.) a 5 vychovatelů ve školní družině (přep. 3,67 úv.). Počet správních zaměstnanců, kteří jsou placeni ze SR je 10 (přep. 8,86 úv.), 1,0 úvazek je hrazen z prostředků zřizovatele (úklid) a 0,45 úvazku je hrazeno z doplňkové činnosti, jedná se o zaměstnance připravujícího obědy pro cizí strávníky.

3.3 Průměrné platy pracovníků základní školy

V následující části je provedeno porovnání průměrných platů pedagogických i nepedagogických pracovníků analyzované základní školy s průměrnými platy dosaženými v MSK v základních školách.

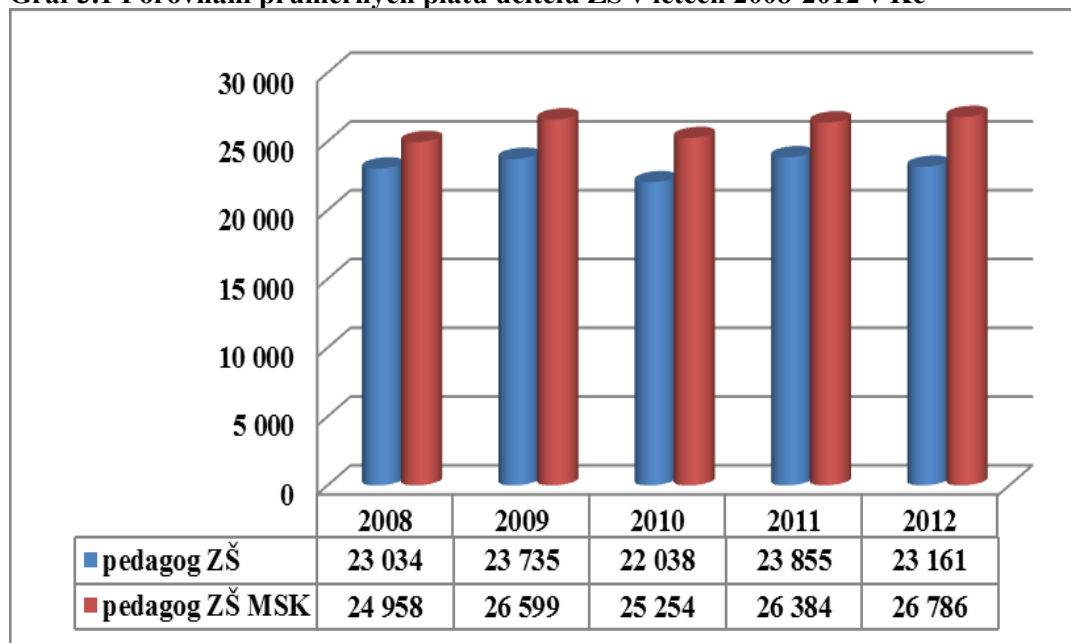
V Grafu 3.1 je porovnána skutečně dosažená výše průměrných platů učitelů ZŠ s průměrnými platy učitelů ZŠ v Moravskoslezském kraji za období 2008-2012. Průměrné platy učitelů základní školy jsou za celé sledované období nižší oproti krajskému průměru. V roce 2008 je průměrný plat učitelů nižší o 1 924 Kč, což představuje pokles o 7,7 % oproti krajskému

⁵¹ MENS SANA, o. s., je nezisková organizace zabývající se pomocí lidem s duševním onemocněním a lidem, kteří se ocitli v krizi.

⁵² EHP Evropský hospodářský prostor, anglicky European Economic Area - EEA, vznikl 1. ledna 1994 na základě dohody uzavřené mezi Evropským sdružením volného obchodu (ESVO) a EU. V rámci EHP je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.

průměru. V roce 2009 je nižší o 2 864,- Kč, což znamená pokles o cca 10,8 %, v roce 2010 je výše průměrného platu učitelů základní školy nižší oproti krajskému průměru o 3 216,- Kč, tj. pokles o 12,7 %, v roce 2011 je nižší o 2 529,- Kč, tj. o 9,6 % a v posledním sledovaném roce je průměrný plat učitelů školy nižší o 3 625,- Kč, což představuje pokles o 13,5 % oproti krajskému průměru. V krajském průměrném platu jsou zahrnuty nejen běžné základní školy, ale i základní školy speciální. Výše platu tak může být ovlivněna speciálními příplatky, které jsou v případě běžných základních škol vypláceny pouze ve speciálních třídách.

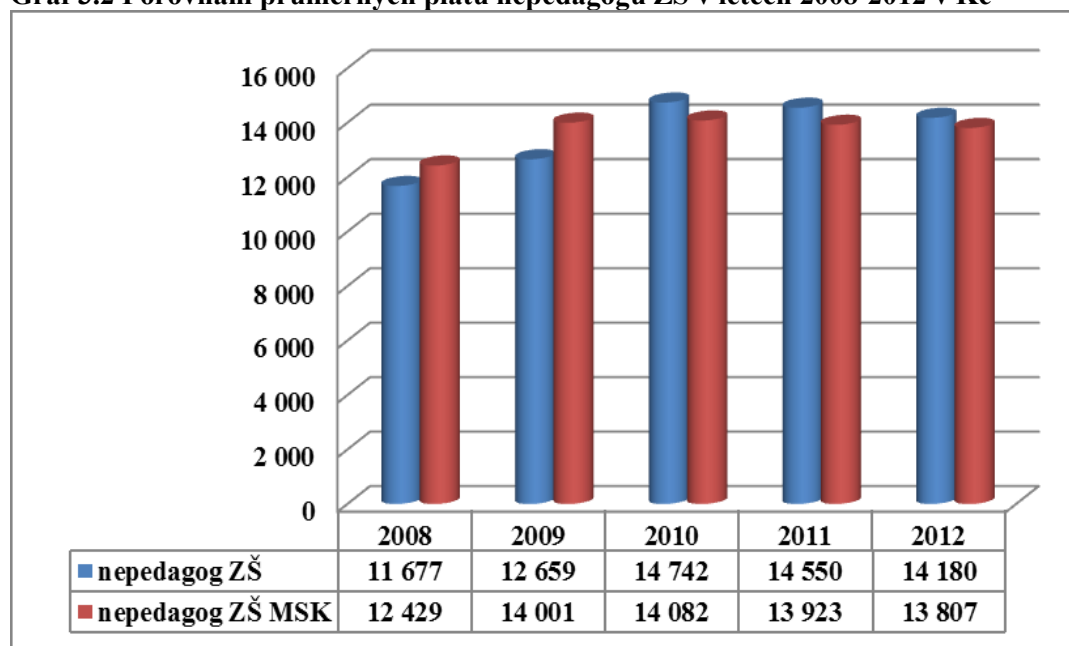
Graf 3.1 Porovnání průměrných platů učitelů ZŠ v letech 2008-2012 v Kč

Zdroj: Čtvrtletní výkaz o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství za 1. - 4. čtvrtletí 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012, Výroční zprávy MSK 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012, vlastní zpracování

V Grafu 3.2 jsou porovnány výše průměrných platů nepedagogických pracovníků základní školy s krajským průměrem, jedná se pouze o pracovníky THP a správní zaměstnance, bez zaměstnanců školní jídelny. V posledních třech sledovaných letech byl průměrný plat nepedagogických pracovníků organizace vyšší oproti krajskému průměru. V roce 2010 dosáhly průměrné platy nepedagogických pracovníků vyšší úrovně, než byla krajská, a to o 660,- Kč, tj. nárůst cca 4,7 %. V roce 2011 byl průměrný plat základní školy vyšší o 627,- Kč, tj. o 4,5 % a v roce 2012 vyšší o 373,- Kč, tj. o 2,7 %. V roce 2008 byl průměrný plat nepedagogických pracovníků školy nižší oproti krajskému průměru o 752,- Kč, tj. o 6,1 % a v roce 2009 nižší o 1 342,- Kč, tj. o 9,6 %.

Graf 3.2 Porovnání průměrných platů nepedagogů ZŠ v letech 2008-2012 v Kč

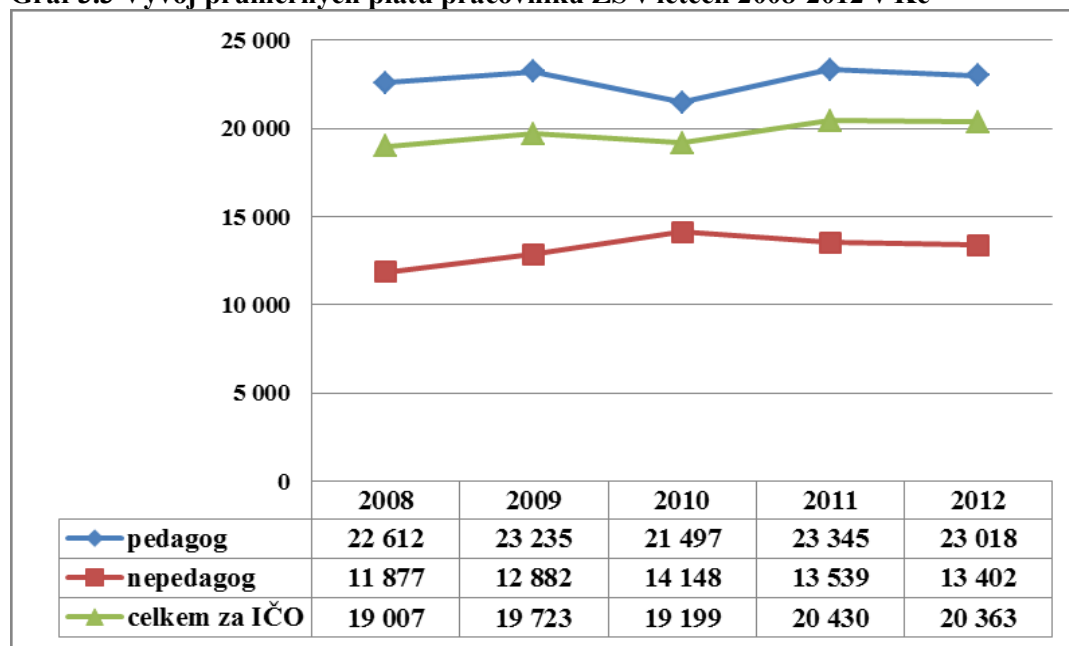
Zdroj: Čtvrtletní výkaz o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství za 1. - 4. čtvrtletí 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012, Výroční zprávy MSK 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012, vlastní zpracování

Vývoj výše průměrných platů všech pedagogických zaměstnanců školy, tj. učitelů, asistentů pedagoga, vychovatelů ŠD a všech nepedagogických zaměstnanců včetně zaměstnanců ŠJ a za organizaci celkem v letech 2008-2012 je znázorněn v Grafu 3.3.

V roce 2009 dochází k nárůstu platů pedagogů o 2,8 % oproti předchozímu roku, u nepedagogických zaměstnanců k nárůstu o 8,5 %, zvýšení průměrného platu oproti roku 2008 za organizaci celkem představuje 3,8 %. K nárůstům platů u obou kategorií zaměstnanců došlo v důsledku poskytnutí rozvojových programů, viz Tab. 3.3. V roce 2010 dochází k poklesu průměrného platu pedagogických pracovníků o 7,5 % a naopak k nárůstu průměrného platu nepedagogických zaměstnanců o 9,8 %, což bylo způsobeno přeléváním finančních prostředků mezi těmito kategoriemi zaměstnanců. Pokles průměrného platu za organizaci celkem o 2,7 % byl zapříčiněn vázáním finančních prostředků SR. V roce 2011 představuje nárůst průměrného platu za organizaci celkem 6,4 %, dochází k nárůstu platů pedagogických pracovníků o 8,5 % a k poklesu platů nepedagogických pracovníků o 4,3 % ve srovnání s rokem předchozím. Platy pedagogických pracovníků byly posíleny rozvojovým programem MŠMT, viz Tab. 3.3. Z důvodu zavedení průřezových ukazatelů, tj. členění ZU na pedagogické a nepedagogické zaměstnance, nebylo možné přesouvat finanční prostředky mezi kategoriemi zaměstnanců. MŠMT se tímto krokem snažilo zabránit přesouvání peněz z jedné kategorie zaměstnanců do druhé. V roce 2012 dochází usnesením vlády č. 178

ze dne 21. března 2012 k vázání výdajů SR ve výši 2,15 % z celkového objemu mzdových prostředků vč. odvodů. Tato regulační opatření státu se projevila v poklesu průměrných platů u obou kategorií zaměstnanců, pedagogičtí pracovníci pokles o 1,4 % a nepedagogičtí pokles o 1 %, snížení průměrného platu za organizace celkem o 0,3 % oproti roku 2011.

Graf 3.3 Vývoj průměrných platů pracovníků ZŠ v letech 2008-2012 v Kč

Zdroj: Čtvrtletní výkaz o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství za 1. - 4. čtvrtletí 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012, vlastní zpracování

V Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR „*Bílá kniha*“⁵³ je stanoven prioritní cíl finanční politiky - zajištění platových podmínek pedagogickým pracovníkům takovým způsobem, aby jejich platy byly o 30 % vyšší oproti průměrným platům v národním hospodářství (dále jen NH). V grafickém znázornění, viz Příloha 2, je porovnán průměrný plat pedagogů analyzované základní školy s průměrným platem dosaženým ve sledovaných letech v NH a s navýšením tohoto platu o 30 %. Je zřejmé, že platy pedagogických pracovníků základní školy nedosahují ani průměru v NH.

Vzhledem ke stávající nepříznivé situaci SR bude naplnění stanoveného cíle ještě po nějakou dobu nereálné.

⁵³ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, *Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, Bílá kniha* [online]. [2013-02-14]. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. ISBN 80-211-0372-8, s. 23. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>

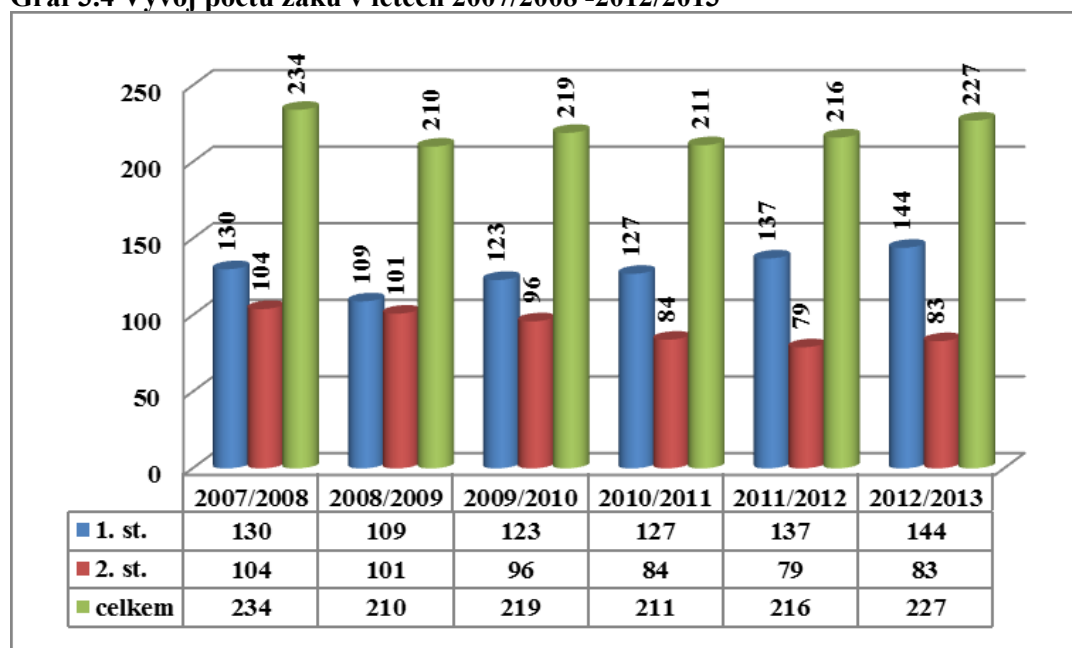
3.4 Vývoj počtu žáků základní školy

Vývoj počtu žáků základní školy je znázorněn v Grafu 3.4. Ve školním roce 2008/2009 dochází k poklesu žáků oproti předchozímu školnímu roku o 24 žáků, což představuje meziroční pokles o 10,3 %. V dalších letech jsou zaznamenány pouze mírné výkyvy v počtech žáků, lze tedy konstatovat, že se počet žáků školy v období 2008-2012 víceméně ustálil. Ve školním roce 2012/2013 je zaznamenán nárůst 11 žáků, což v meziročním vyjádření představuje zvýšení o 5 %.

Klesající a nízké počty žáků byly zapříčiněny nepříznivým demografickým vývojem v kraji i celé republice. Nyní se tento negativní trend přesouvá ze základního školství do oblastí středního a vyššího školství s prognózou do roku 2015. Počet dětí nastupujících do 1. ročníku ZŠ by se měl postupně navyšovat až do roku 2014, kdy nastoupí populačně nejsilnější ročníky, tj. děti narozené v roce 2008.

Nenaplněná kapacita školy je dána především poměrně hustou sítí základních škol v městském obvodu Ostrava-Poruba a víceméně až na výjimky se s ní potýkají i ostatní základní školy v regionu. Počty žáků, tříd a průměrná naplněnost na třídu v absolutních hodnotách jsou zaznamenány v tabulce, viz Příloha 3.

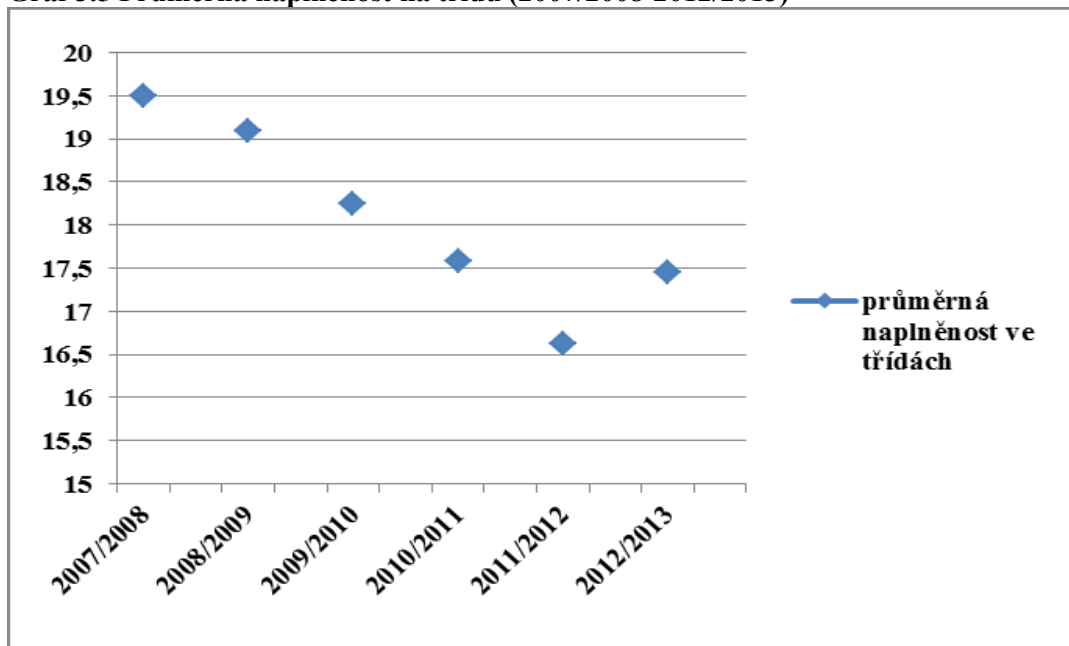
Graf 3.4 Vývoj počtu žáků v letech 2007/2008 -2012/2013

Zdroj: MŠMT, Výkazy o základní škole M 3, vlastní zpracování

Graf 3.5 je znázorněním průměrné naplněnosti žáků na třídu ve sledovaných letech, která má vyjma posledního roku klesající tendenci i přesto, že počet žáků byl víceméně stabilizovaný. Tato skutečnost je zapříčiněna integrací zdravotně postižených žáků do běžných tříd, jimž je věnována zvláštní péče a zvýšení naplněnosti v těchto třídách by vedlo ke snížení kvality výuky. V posledním roce dochází k mírnému zvýšení průměrné naplněnosti na třídu z důvodu nárůstu počtu žáků školy.

Graf 3.5 Průměrná naplněnost na třídu (2007/2008-2012/2013)

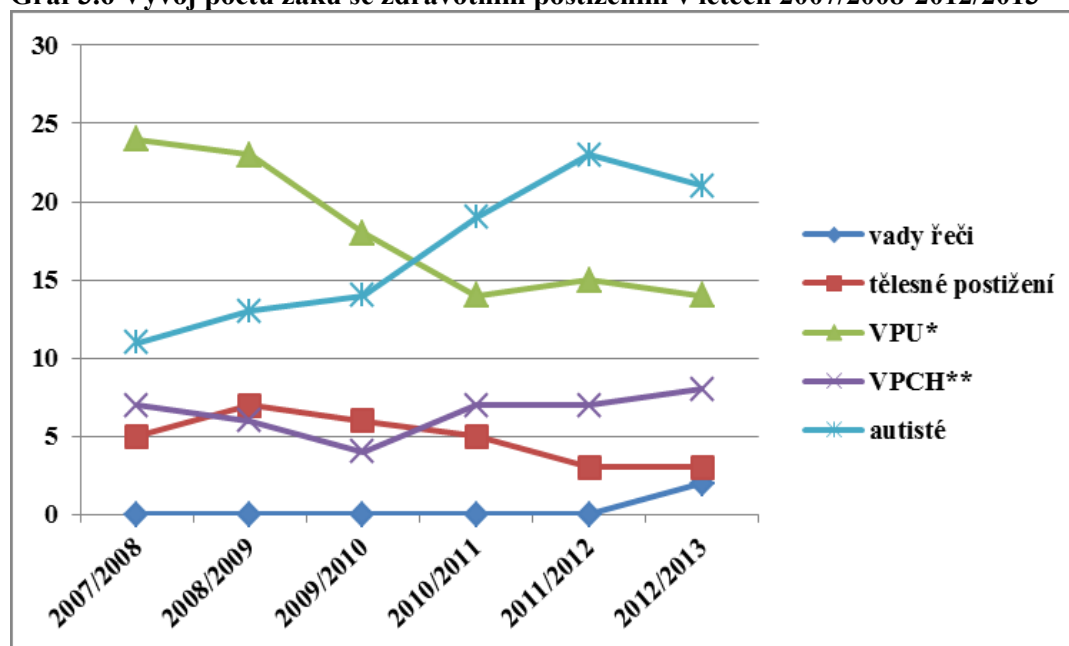

Zdroj: MŠMT, Výkazy o základní škole M 3, vlastní zpracování

Vývoj počtu žáků dle jednotlivých druhů zdravotního postižení ve sledovaných letech je znázorněn v Grafu 3.6. Škola má zřízeny pro žáky s diagnózou PAS 3 speciální třídy, v nichž působí speciální pedagogové a asistenti pedagoga⁵⁴. Největší nárůst žáků je patrný u autistického postižení, vyjma posledního roku, v němž dochází k mírnému poklesu o 2 žáky. U žáků s vývojovými poruchami učení je zaznamenán každoroční pokles, vyjma školního roku 2011/2012. U vývojových poruch chování stav žáků mírně narůstá a u tělesného postižení se počet žáků rok od roku snižuje. V posledním sledovaném roce byli k výuce přijati 2 žáci s vadami řeči.

⁵⁴ Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů § 7, hlavní činností asistenta pedagoga je pomoc pedagogickým pracovníkům při výchovné a vzdělávací činnosti, při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků, podpora při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc při výuce a při přípravě, nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením.

Graf 3.6 Vývoj počtu žáků se zdravotním postižením v letech 2007/2008-2012/2013

Zdroj: Výkaz o základní škole M 3, vlastní zpracování

*vývojové poruchy učení

** vývojové poruchy chování

Organizace získává v přímých neinvestičních výdajích na žáky se zdravotním postižením finanční prostředky formou příplatků na postižení. Příplatky jsou stanovovány jako násobek příslušného finančního normativu a jejich výše se odvíjí od daného druhu postižení a také od toho, zda jsou žáci integrováni do běžných tříd nebo jsou vzděláváni ve speciálních třídách. V roce 2013 KÚ MSK stanovil pro žáky s postižením autismu příplatek ve výši 1,5násobku příslušného finančního normativu, pokud byl žák integrován do běžné třídy a 2,5násobku finančního normativu v případě, že byl žák umístěn ve speciální třídě.

Absolutní hodnoty vývoje počtu žáků dle jednotlivých druhů postižení v letech 2007/2008-2012/2013 jsou uvedeny v tabulce, viz Příloha 4.

3.5 Zdroje financování základní školy

Hospodaření základní školy se řídí zákonem č. 250/2002 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje, s jakými finančními prostředky organizace hospodáří v rámci své činnosti. Organizace vedle své hlavní činnosti provozuje i doplňkovou činnost, kterou zabezpečuje stravování pro cizí osoby, pronajímá celodenně nevyužité prostory budovy neziskovým subjektům, v odpoledních hodinách pronajímá tělocvičnu sportovním klubům, zabezpečuje pro žáky řadu zájmových kroužků a plochu své zahrady pronajímá k umístění reklamního billboardu.

Financování základní školy je založeno na **vícezdrojovém principu**. Zdroje tvoří:

- prostředky ze státního rozpočtu,
- prostředky z rozpočtu zřizovatele,
- dotace z rozpočtu SMO,
- přijaté sponzorské dary,
- prostředky vlastních fondů,
- prostředky z rozpočtu EU,
- výnosy z doplňkové činnosti,
- ostatní zdroje.

Největším zdrojem finančních prostředků je SR, z kterého jsou organizaci poskytovány finanční prostředky na **přímé neinvestiční výdaje**. KÚ MSK provádí rozpis těchto finančních prostředků dle krajských normativů a výkonů školy a prostředky zasílá přímo na účet organizace v dvouměsíčních intervalech.

Základní škola se každoročně potýká s nedostatkem normativně přidělených finančních prostředků na přímé neinvestiční výdaje. Je to dáno skutečností, že stanovené krajské normativy nejsou pro tuto organizaci postačující z důvodu existence speciálních tříd pro zdravotně postižené žáky, ve kterých je nutné zabezpečit výuku speciálními pedagogy a asistenty pedagoga. Zvýšená potřeba pedagogických úvazků vyplývá ze stanoveného minimálního a maximálního možného počtu žáků s těžkým zdravotním postižením ve speciálních třídách (4-6 žáků na třídu)⁵⁵.

Obec III podává každý rok návrh na dofinancování této organizace z výše uvedeného důvodu.

Přímé neinvestiční výdaje neovlivňují výsledek hospodaření organizace, neboť se jedná o prostředky SR, které v případě plného nedočerpání musí být odvedeny v rámci celoročního vypořádání zpět do SR. Základní škola ve sledovaných letech finanční prostředky přidělené na přímé neinvestiční výdaje vždy plně vyčerpala.

Vývoj přímých neinvestičních výdajů na vzdělávání v letech 2008-2012 znázorňuje Tab. 3.1 a Graf 3.7, z nichž je patrný každoroční nárůst finančních prostředků, vyjma roku 2010.

⁵⁵ Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů § 10, odst. 2.

Ve sledovaném období počet žáků spíše stagnoval, přesto docházelo k navyšování NIV na žáka z důvodu posílení rozpočtu školy finančními prostředky z rozvojových programů MŠMT. V roce 2009 dochází k výraznému nárůstu NIV na žáka oproti předchozímu roku, a to o 6,3 %. Všem základním školám byly v tomto roce poskytnuty prostředky z rozvojových programů na posílení platů pedagogických i nepedagogických pracovníků. V roce 2010 je NIV na žáka téměř shodný jako s rokem předchozím, což bylo zapříčiněno vázáním finančních prostředků SR v tomto roce. O rok později představuje nárůst NIV na žáka 7 % oproti předchozímu roku z důvodu dalšího posílení platů pedagogických pracovníků z rozvojových programů. V roce 2012 dochází k poklesu NIV na žáka oproti předchozímu roku o 0,8 % v důsledku vázání finančních prostředků SR ve výši 2,15 % z celkového objemu přímých neinvestičních výdajů včetně odvodů. KÚ MSK byla stanovena absolutní výše vázání mzdových prostředků a ředitelům škol byly ponechány kompetence rozhodnout, zda finanční prostředky sníží u pedagogických či nepedagogických pracovníků či u obou zmíněných kategorií. Vázání finančních prostředků představovalo pro tuto organizaci snížení o 277 tis. Kč. Ředitel školy se rozhodl o snížení 167 tis. Kč u pedagogických pracovníků, 38 tis. Kč u nepedagogických pracovníků, 72 tis. Kč tvořily zákonné odvody a FKSP.

V roce 2012 nebyly MŠMT vyhlášeny programy „*Hustota a Specifika*“ a „*Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání*“ z důvodu rozpočtové restrikce SR. Finanční prostředky na asistenty pedagoga byly zahrnuty do normativního financování a finanční prostředky druhého programu byly přesunuty z ONIV do mzdových prostředků na posílení platů pedagogických pracovníků.

Tab. 3.1 Přímé neinvestiční výdaje na žáka v letech 2008-2012 v Kč

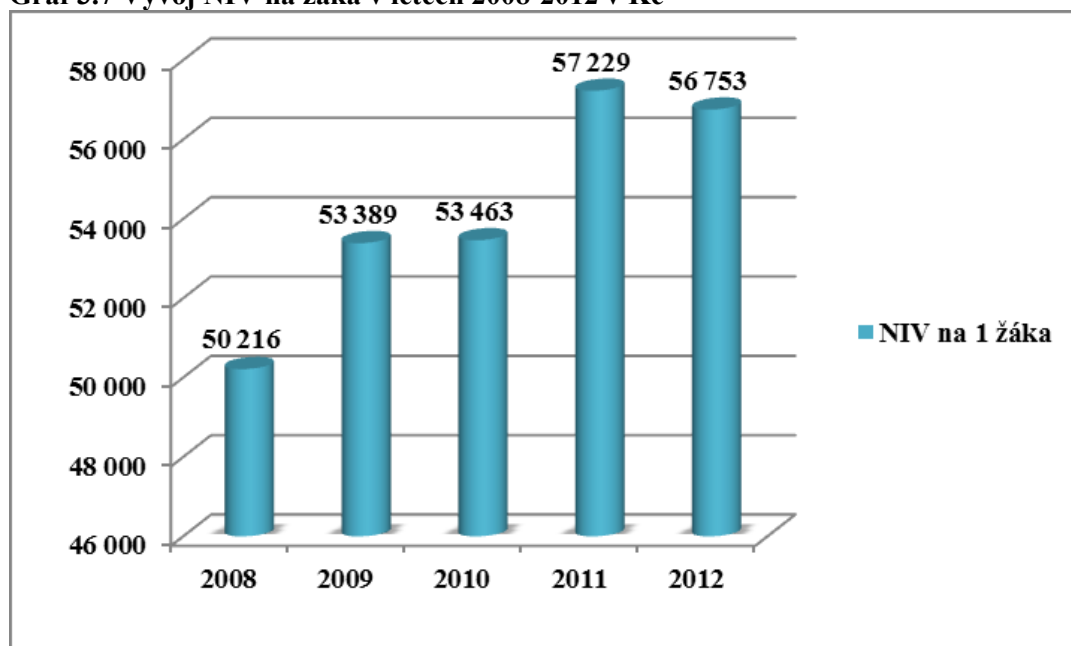
	2008	2009	2010	2011	2012
NIV ze SR	10 947 000	11 532 000	11 441 000	12 247 000	12 656 000
počet žáků*	218	216	214	214	223
NIV na 1 žáka	50 216	53 389	53 463	57 229	56 753

Zdroj: Výkaz o základní škole M 3, Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování

* NIV - Neinvestiční výdaje (přímé výdaje na vzdělávání) - prostředky ze SR

** Počet žáků v jednotlivých letech byl vypočten jako součet 2/3 výkonů za období 1. - 8. a 1/3 výkonů za období 9. - 12. daného kalendářního roku

Graf 3.7 Vývoj NIV na žáka v letech 2008-2012 v Kč

Zdroj: Výkaz o základní škole M 3, Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování

V Tab. 3.2 jsou uvedeny finanční prostředky na přímé neinvestiční výdaje, které byly organizaci ve sledovaných letech přiděleny normativně rozpisem rozpočtu dle výkonů organizace, mimonormativně v rámci dohodovacích řízení, v důsledku změn výkonů od 1. 9. daného roku a účelově.

Za sledované období získala organizace v dohodovacích řízeních navíc oproti normativně přiděleným finančním prostředkům celkovou částku ve výši **2 223 tis. Kč**, což představuje 3,8 % z celkového objemu. V rámci programového financování byly organizaci za sledované období přiděleny finanční prostředky v celkové výši **2 580 tis. Kč**, což činí 4,4 % z celkového objemu.

Tab. 3.2 Přímé neinvestiční výdaje v letech 2008-2012 v tis. Kč

	2008	2009	2010	2011	2012
Normativní rozpis	10 158	9 940	10 764	10 223	12 523
Dohodovací řízení (mimonormativně)	800	291	220	432	480
Nové výkony od 1.9.	-82	229	97	479	-70
Jiné úpravy			-139	175	-277
Účelově vázáno	71	1 072	499	938	
Konečný rozpis	10 947	11 532	11 441	12 247	12 656

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování

Celkové NIV a finanční prostředky z rozvojových programů včetně účelu jejich použití, které organizace v letech 2008-2012 obdržela ze SR, jsou uvedeny v Tab. 3.3.

Tab. 3.3 Přímé neinvestiční výdaje a rozvojové programy v letech 2008-2012 v tis. Kč

Rok	NIV celkem	z toho účelově	Účel použití
2008	10 947	71	Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků RgŠ s ohledem na kvalitu jejich práce ÚZ 33005
2009	11 532	646	Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků RgŠ s ohledem na kvalitu jejich práce ÚZ 33005
		118	Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků ÚZ 33016
		279	Hustota a specifika ÚZ 33015
		29	Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání ÚZ 33017
2010	11 441	478	Hustota a specifika ÚZ 33015
		21	Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání ÚZ 33017
2011	12 247	484	Posílení platové úrovně pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláním, kteří splňují odbornou kvalifikaci dle zákona č. 563/2004 Sb. ÚZ 33027
		428	Hustota a specifika ÚZ 33015
		26	Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání ÚZ 33017
2012	12 656	0	Nebyly poskytnuty žádné rozvojové programy

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování
 ÚZ účelový znak

Dalším zdrojem financování základní školy je **příspěvek na provoz** z rozpočtu zřizovatele. Příspěvek je stanovován podle plánovaných nákladů a výnosů organizace, je zohledňována velikost školy a další potřeby organizace a závisí rovněž na disponibilních možnostech zřizovatele a na možnostech školy, např. provozovat doplňkovou činnost. Finanční prostředky jsou určeny na zabezpečení běžného provozu školy tj. úhradu energií, vody, služeb, odpisů, nákup běžného materiálu apod.

Výše příspěvku na provoz, kterou škola obdržela ve sledovaných letech, je uvedena v Tab. 3.4. Od roku 2009 dochází ke každoročnímu poklesu, a to i přesto, že neustále narůstají ceny energií a služeb. Tato skutečnost je zapříčiněna jednak omezenými finančními možnostmi zřizovatele a také tím, že škola provozuje doplňkovou činnost, v rámci které dlouhodobě vykazuje zlepšený VH. Tyto finanční prostředky škola používá ve prospěch hlavní činnosti.

V roce 2008 byl schválen příspěvek zřizovatele ve výši 2 500 tis. Kč, který byl navýšen o částku 159,12 tis. Kč (z toho účelově 48,86 tis. Kč na plavecký výcvik žáků, neúčelově 100 tis. Kč na dokrytí nákladů na energie a 10,26 tis. Kč na dokrytí rozdílu mezi schváleným

odpisovým plánem a skutečně proúčtovanými odpisy). V roce 2009 byl schválen příspěvek zřizovatele ve výši 2 600 tis. Kč, který byl navýšen o 109,72 tis. Kč (z toho účelově 26,83 tis. Kč a 36,12 tis. Kč na pokrytí mzdových nákladů správce hřiště, neúčelově 42 tis. Kč na nákup vysokotlakového čističe a fukaru, 4,77 tis. Kč k dokrytí rozdílu mezi schváleným odpisovým plánem a skutečně proúčtovanými odpisy). Oproti roku 2008 došlo k navýšení příspěvku zřizovatele o 50,6 tis. Kč, což představuje nárůst o 1,9 %. V roce 2010 byl zřizovatelem schválen příspěvek ve výši 2 500 tis. Kč, který byl navýšen o 183,35 tis. Kč (z toho účelově 28,35 tis. Kč na plavecký výcvik, neúčelově 155 tis. Kč na pokrytí zvýšených nákladů při realizaci energetických úspor), oproti roku předchozímu došlo k poklesu o 26,37 tis. Kč, což představovalo snížení o cca 1 %. V roce 2011 byl schválen provozní příspěvek ve výši 2 400 tis. Kč, který byl navýšen o 137,74 tis. Kč (z toho účelově 91,35 tis. Kč na plavecký výcvik a 36 tis. Kč na pořízení sněhové frézy, neúčelově 10,39 tis. Kč k dokrytí odpisů), došlo ke snížení příspěvku o 145,6 tis. Kč, což představovalo pokles o 5,4 % oproti předchozímu roku. V roce 2012 byl schválen provozní příspěvek ve výši 2 350 tis. Kč, který byl navýšen účelově o 12,18 tis. Kč na zabezpečení výuky plavání. Oproti předchozímu roku dochází k poklesu o 175,6 tis. Kč, což představuje snížení provozních prostředků o 6,9 %. Za sledované období byly z rozpočtu zřizovatele účelově poskytnuty finanční prostředky v celkové výši 279,69 tis. Kč.

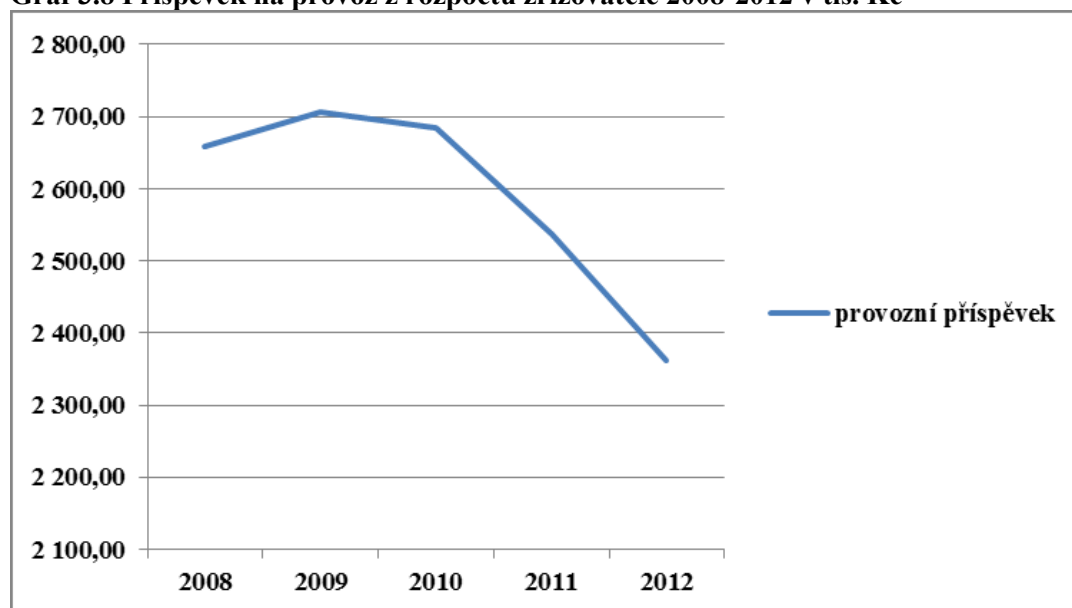
Tab. 3.4 Příspěvek na provoz od zřizovatele v letech 2008-2012 v tis. Kč

	2008	2009	2010	2011	2012
provozní příspěvek	2 659,12	2 709,72	2 683,35	2 537,74	2 362,18
z toho účelově vázáno	48,86	62,95	28,35	127,35	12,18

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování

Klesající tendence příspěvku na provoz z rozpočtu zřizovatele je znázorněna v Grafu 3.8.

Graf 3.8 Příspěvek na provoz z rozpočtu zřizovatele 2008-2012 v tis. Kč

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2011, vlastní zpracování

Zdrojem příjmů organizace jsou rovněž *investiční a neinvestiční dotace ze statutárního města Ostravy* (dále jen SMO), které škola získává na realizaci svých volnočasových aktivit na základě žádosti do výběrového řízení u poskytovatele. Celkem organizace za sledované období obdržela z rozpočtu SMO investiční prostředky ve výši **90 tis. Kč** a neinvestiční prostředky ve výši **482 tis. Kč**. Výše dotací a účel jejich použití je uveden v tabulce viz Příloha 5.

Významný zdroj financování představují *sponzorské dary*, které jsou příjmem rezervního nebo investičního fondu organizace. Celkem za sledované období získala organizace sponzorské dary ve výši **676,9 tis. Kč**, jejich výše je uvedena v Tab. 3.5.

Firma Canis Safety, a.s. v roce 2009 poskytla škole finanční dar ve výši 40 tis. na dovybavení keramické dílny hrnčířským kruhem. Společnost Arcelor Mittal Ostrava, a.s. poskytla v roce 2010 dar ve výši 20 tis. Kč na vybudování relaxačního koutku ve speciální třídě pro děti s poruchou PAS a v roce 2011 dar ve výši 10 tis. Kč na pořízení kreativních a relaxačních pomůcek ke zlepšení motorických funkcí a představitosti zdravotně postižených dětí. Finanční dar Nadace OKD v roce 2010 ve výši 15 tis. Kč byl použit pro odborné zpracování projektové žádosti o grant. Projektový záměr se týkal vypracování metodiky pro výchovu dětí s poruchou PAS k rozvoji sociálních kompetencí, vypracování individuálních vzdělávacích plánů a rozšíření nabídky speciálně pedagogických a psychologických služeb u zdravotně postižených žáků. V roce 2012 od této nadace získala škola příspěvek ve výši 30 tis. Kč

na nákup učebních pomůcek. Nadační fond EVRAZ poskytl v roce 2010 finanční prostředky ve výši 58,2 tis. Kč na nákup nábytku a speciálních učebních pomůcek k zefektivnění výuky ve speciálních třídách, v roce 2011 dar ve výši 260 tis. Kč na projekt Moderní výuka pro děti s PAS a v roce 2012 finanční dar ve výši 198 tis. Kč na zakoupení interaktivních tabulí, výukového softwaru, datového projektoru a na ozvučení učebny. Nadační fond ČEZ poskytl v roce 2011 finanční dar ve výši 45,7 tis. Kč na zakoupení zvedáku pro bezbariérové WC k zajištění bezpečného pohybu handicapovaných žáků.

Tab. 3.5 Sponzorské dary v tis. Kč

Poskytovatelé	Výše daru				Účel poskytnutí
	2009	2010	2011	2012	
Canis Safety, a. s.	40				Hrnčířský kruh pro keramickou dílnu
Nadační fond ČEZ			45,7		Zvedák na bezbariérové WC
Arcelor Mittal Ostrava, a. s.		20			Projekt "Relaxační koutek"
			10		Projekt "Kreativní a relaxační technika"
Nadace OKD		15			Projekt "Výborný projektový záměr potřebuje odborníky"
				30	Projekt "My to společně zvládneme"
Nadační fond EVRAZ		58,2			Projekt "Speciální učební pomůcky pro žáky s PAS"
			260		Projekt "Moderní výuka pro děti s PAS"
				198	Projekt "Nové technologie do tříd pro děti s PAS"

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování

Základní škola hospodář také s *peněžními prostředky svých fondů*, které tvoří povinně dle zákona⁵⁶. Zůstatky fondů se po skončení rozpočtového roku převádějí do následujícího roku (konečné stavy jednotlivých fondů v daném roce jsou zároveň i počátečními stavy následujícího roku). Čerpání fondů ve sledovaných letech je uvedeno v tabulce viz Příloha 6.

Fond odměn je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření, slouží přednostně k pokrytí případného překročení stanoveného objemu prostředků na platy. V roce 2009 byla do tohoto fondu převedena se souhlasem zřizovatele část zlepšeného VH ve výši 1 tis. Kč. Ve sledovaných letech nebyl FO organizací použit.

Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen základním přidělem z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrad platů ve výši 1 %. Fond je využíván k poskytování

⁵⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

příspěvku na stravné a rekreaci zaměstnanců, k úhradě vstupenek na kulturní akce, darů při pracovních a životních výročích zaměstnanců a také k financování rehabilitační péče zaměstnanců.

Rezervní fond byl v letech 2009, 2011 a 2012 tvořen ze zlepšeného VH organizace a z přijatých finančních darů od sponzorů, které organizace většinou obdržela ke konci kalendářního roku a čerpala je v roce následujícím. V roce 2008 a 2010 z něj byla pokryta ztráta hospodaření školy v celkové výši 77,3 tis. Kč.

Investiční fond je tvořen odpisy majetku a přijatými investičními dotacemi. Využit byl např. k nákupu serveru, elektrické pece, hrnčířského kruhu, interaktivních tabulí, k financování malířských a stavebních prací, oprav zdiva v tělocvičně a k regulaci plynové kotelny.

Základní škola provozuje mimo svou hlavní činnost i **doplňkovou činnost**, jejíž okruhy jsou vymezeny ve zřizovací listině. Organizace pronajímá nevyužité prostory budovy neziskovým organizacím, v odpoledních hodinách pronajímá tělocvičnu sportovním klubům a učebny pro výuku jazykových kurzů. Roční průměrné výnosy z pronájmu představují částku ve výši cca **400 tis.** Kč. Organizace získává výnosy z nájemného za umístění reklamního billboardu na pozemku školní zahrady, roční výnos činí cca **2 tis.** Kč. Škola pořádá zájmové kroužky pro děti. V předchozích letech byly kurzy realizovány v rámci hlavní činnosti, od roku 2012 jsou kurzy poskytovány v rámci doplňkové činnosti, proto je v tabulce výnos uveden pouze za rok 2012. Škola zajišťuje stravování pro cizí strávníky, roční výnosy ze stravného představují částku ve výši cca **180 tis.** Kč. Prodej čipových karet představuje v průměru roční výnosy ve výši cca **10 tis.** Kč. Doplňková činnost je účetně vedena odděleně od hlavní činnosti. Ve sledovaných letech vykazovala organizace v doplňkové činnosti vždy zlepšený výsledek hospodaření.

V letech 2011 a 2012 získala škola **finanční prostředky ze Státního fondu životního prostředí** (dále SF ŽP) v celkové výši **205,82 tis.** Kč na realizaci ozdravného pobytu dětí „**Všichni spolu do přírody**“. Cílem projektu bylo zlepšení zdravotního stavu žáků a výuka environmentálně zaměřeného vzdělávacího programu.

V roce 2009 poskytlo ministerstvo financí v rámci **Finančního mechanismu EHP** městskému obvodu Poruba dotaci na realizaci projektu s názvem „**Multifunkční hřiště u ZŠ**

Ukrajinská v Ostravě - Porubě“ v celkové výši **14 160 tis. Kč**. Nevyhovující prostory areálu školy se díky tomuto projektu proměnily v multifunkční komplex hřišť na volejbal, basketbal, házenou a malý fotbal. Součástí sportoviště je také běžecká dráha o délce 200 metrů. V odpoledních hodinách a o víkendech je areál přístupný veřejnosti a na bezpečnost provozu dohlíží správce, jehož plat je financován z dotací SMO.

Organizaci se podařilo získat i nemalé finanční prostředky **v rámci strukturálních fondů EU z ESF**, což jí umožnilo realizovat takové projekty, které by pro svou finanční náročnost byly jinak pro školu nedostupné. V rámci globálního grantu OP VK, oblast podpory Rovné příležitosti ve vzdělávání v kraji Moravskoslezském, byl financován projekt **„Otevřme autistům cestu k lidem a poznání“**, který byl zaměřen na podporu integrace žáků s lékařskou diagnózou autismu do běžné školní výuky na 2. stupni ZŠ vytvořením a implementací výukových programů pro speciální třídy na 1. stupni. Hlavním cílem projektu bylo zpracování výukových materiálů, pracovních listů a pomůcek pro interaktivní výuku. Škola získala za období 2009-2011 finanční prostředky v celkové výši **3 470 tis. Kč**, z nichž bylo zakoupeno multimediální vybavení do tříd, např. interaktivní tabule, počítače, tiskárna s kopírkou, videokamery a také nový nábytek.

V červenci 2011 zahájila organizace realizaci dalších dvou projektů financovaných z ESF.

Projekt **„Škola trochu jinak“** z globálního grantu OP VK, oblast podpory Rovné příležitosti ve vzdělávání v kraji Moravskoslezském, byl zaměřen na zvýšení kvality a efektivity vzdělávání zavedením inovativních metod a metod ICT. V letech 2011-2012 získala organizace v rámci tohoto projektu **3 103 tis. Kč**.

Další úspěšný projekt **„Jazyková laboratoř pro 21. století“** z globálního grantu OP VK, oblast podpory Zvyšování kvality ve vzdělávání, byl orientován na zavedení inovativních metod ve výuce s cílem zvýšit zájem dětí a motivovat je k výuce cizích jazyků. Byly vytvořeny digitální výukové materiály pro anglický a německý jazyk. Škole se podařilo v rámci tohoto projektu získat v roce 2011-2012 finanční prostředky ve výši **1 651 tis. Kč**.

V roce 2012 získala organizace v rámci OP VK, oblast podpory EU peníze školám finanční prostředky na projekt **„Multimédia ve výuce“** ve výši **737 tis. Kč**. Cílem projektu bylo zkvalitnění a zefektivnění výuky prostřednictvím metodického vzdělávání, podpůrných kurzů pedagogických pracovníků, tvorbou a následným používáním nových metodických pomůcek a učebních materiálů ve výuce.

Z fondů ESF získala organizace za sledované období finanční prostředky v celkové výši **8 961 tis. Kč**. Prostředky z některých projektů byly použity v rámci nepřímých nákladů na úhradu nákladů, které bezprostředně nesouvisely s ověřováním a výukou, ale týkaly se realizace daného projektu (náklady na energie, nákup materiálu). Finanční prostředky z ESF jsou sledovány na zvláštním účtu organizace a finanční spoluúčast všech projektů je zajišťována prostřednictvím KÚ MSK.

V rámci Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko 2007-2013 byla z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) vybudována nová jazyková multimediální digitální učebna s PC stanicemi a sluchátky. Tento projekt byl realizován a spolufinancován zřizovatelem, náklady činily cca **1 mil. Kč**.

3.6 Analýza nákladů a výnosů

V následující části je provedena analýza nákladů a výnosů za období 2008-2012. Nejprve je zaměřena na hlavní činnost a následně na doplňkovou činnost.

Absolutní výše všech nákladových položek v **hlavní činnosti** jsou zaznamenány v tabulce, viz Příloha 7. Největší nákladovou položku představují **mzdové náklady** včetně zákonných odvodů, odvodů do FKSP a přímý ONIV, tj. přímé neinvestiční výdaje, které se podílejí v průměru 71,1 % na celkových nákladech. Tyto náklady neovlivňují VH organizace, neboť jsou plně kryty ze SR a případné nedočerpání těchto finančních prostředků by muselo být v rámci ročního vypořádání odvedeno zpět do SR. Základní škola prostředky státního rozpočtu vyčerpala vždy v plné výši.

Položka **potraviny** představuje nákup potravin pro školní jídelnu, které se organizaci vracejí zpět ve formě prodaných obědů. Průměrná roční výše této nákladové položky ve sledovaném období činí cca 1 300 tis. Kč. Položka **materiálu** zahrnuje nákup běžného materiálu pro potřeby školy, např. čisticí prostředky, kancelářské potřeby, tiskopisy apod. Průměrná roční výše se pohybuje kolem cca 120 tis. Kč. Z položky **mzdy** ostatní jsou hrazeny platy 2 zaměstnanců včetně zákonných odvodů, správce hřiště (dotace SMO) a uklízečky (zřizovatel). Průměrná roční výše se pohybuje kolem cca 270 tis. Kč.

Položka **oprav** je ovlivňována neočekávanými nárazovými opravami a zabezpečením nutné údržby, proto je prakticky nemožné ji nějakým způsobem regulovat. Škola v roce 2008 realizovala nákladnější opravy podlah několika učeben, o rok později bylo provedeno malování a nátěry tělocvičny. V roce 2011 byla výše těchto nákladů ovlivněna realizovanou

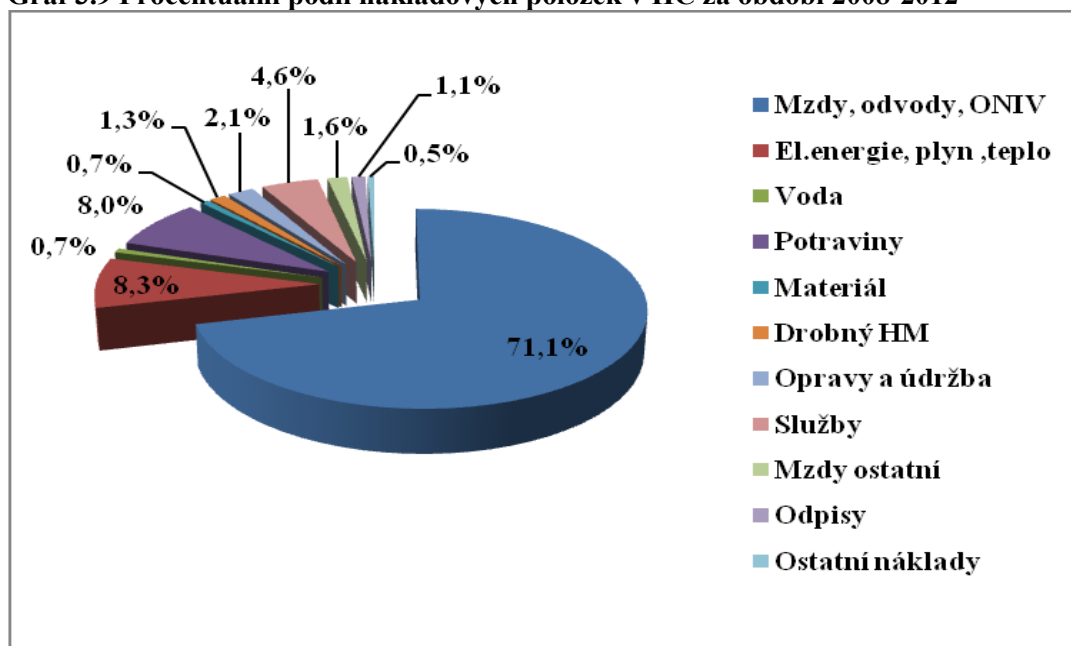
rekonstrukcí WC ve školní družině, opravou vstupního schodiště a opravou podlahy v tělocvičně z důvodu havárie WC. Náklady na poslední uvedenou opravu byly organizací uhrazeny pojišťovnou. V tomto roce došlo k navýšení nákladů o 615,13 tis. Kč oproti předchozímu roku, což představuje nárůst o 593 %. Z této nákladové položky jsou zabezpečovány i běžné opravy a údržba zařízení, např. čištění odpadního řádu a kanalizační přípojky a opravy tabulí. Průměrná výše této nákladové položky za sledované období činí cca 340 tis. Kč, je však ovlivněna výše uvedenou skutečností v roce 2011. U položky **služeb** je patrné každoroční dosti výrazné navýšení. Z této položky jsou financovány revize a kontroly vzduchotechniky, plynovodu, kanalizace, poradenské a konzultační služby, ostraha objektu, praní prádla, odvoz odpadků, terénní úpravy, zpracování mezd a statistiky apod. Srovnáme-li např. náklady vynaložené na služby v roce 2011 a 2008, dochází zde k nárůstu o 438,17 tis. Kč, což činí cca 73,3 %. V roce 2008 byla položka služeb ovlivněna vybudováním infrastruktury sítě LAN⁵⁷, v následujícím roce byly provedeny nákladnější elektropráce týkající se montáže a dodání elektronického zabezpečovacího zařízení. V roce 2010 byly realizovány stavební práce ve školní jídelně včetně montáže podlahy, parapetů, okenních mříží. V roce 2011 byla položka ovlivněna realizací školy v přírodě ve výši cca 290 tis. Kč, která byla hrazena z větší části z prostředků SF ŽP, a vyššími náklady na výuku plavání, které je zabezpečováno z rozpočtu zřizovatele. V roce 2012 dochází ke snížení u této položky v porovnání s předchozím rokem o 408,64 tis. Kč, což představuje pokles o 39,4 %. Průměrná roční výše položky služeb za sledované období činí cca 760 tis. Kč.

K nákladovým položkám, jejichž výši je možné do jisté míry usměrňovat např. nižší spotřebou, patří elektrická energie, teplo, plyn a voda. Náklady na energie a vodu představují ročně cca 1 500 tis. Kč.

Procentuální podíl jednotlivých nákladových položek z celkových nákladů je znázorněn v Grafu 3.9.

⁵⁷ LAN Local Area Network tj. lokální počítačové sítě uvnitř místností, budov nebo malých areálů.

Graf 3.9 Procentuální podíl nákladových položek v HČ za období 2008-2012

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování
HČ hlavní činnost

Absolutní hodnoty nákladů na elektrickou energii, vodu, plyn a teplo v letech 2008-2012 a jejich procentuální podíl z celkových nákladů na energie a vodu jsou zaznamenány v Tab. 3.6.

Skutečně vynaložená výše nákladů na plyn v roce 2008 je výrazně zkreslena, neboť v únoru obdržela škola přeplatek za rok 2007 ve výši cca 123 tis. Kč. Z důvodu nesprávného měření plynoměru nebyly organizaci propočítány náklady na plyn dle skutečné potřeby, ale výše nákladů na plyn byla zaúčtována dle zaplacených záloh.

Největší nákladovou položku představuje teplo, které tvoří 55,8 % z celkových nákladů na energie a vodu.

Z důvodu neustále rostoucích nákladů na teplo realizoval zřizovatel v roce 2010 zateplení celého budovy školy ve výši cca **30 mil.** Kč z Fondu soudržnosti a ze SF ŽP v rámci OP Životní prostředí.

Úspora nákladů za teplo se projevila již v následujícím roce, kdy byl zaznamenán výrazný pokles této položky o 356,16 tis. Kč, tj. o 36,3 % oproti předchozímu roku. V roce 2012 dochází k dalšímu poklesu nákladů na teplo, a to o 103,46 tis. Kč, tj. o 16,5 % v porovnání s předchozím rokem. Ve srovnání s rokem 2010 představuje celkové snížení nákladů na teplo 459,62 tis. Kč, což je pokles o 46,8 %. Průměrná roční výše této nákladové položky

za sledované období činila cca 836 tis. Kč, je však ovlivněna provedenými úspornými opatřeními.

Z výše uvedeného lze tedy konstatovat, že investice do zateplení byla pro organizaci nepochybně velkým přínosem.

Tab. 3.6 Struktura nákladů energií a vody v letech 2008-2012 v tis. Kč

Nákladové položky	2008	2009	2010	2011	2012	Celkové náklady za sledované období	Podíl na celkových nákladech v %
Elektrická energie	268,4	282,35	251,01	301,47	293,69	1 396,92	18,6
Voda	93,3	102,91	113,09	171,59	128,49	609,38	8,1
Plyn	151,27	304,61	321,8	231,66	296,49	1 305,83	17,4
Teplo	996,93	1052,8	981,74	625,58	522,12	4 179,17	55,8
Celkem	1 509,90	1 742,67	1 667,64	1 330,30	1 240,79	7 491,30	100,0

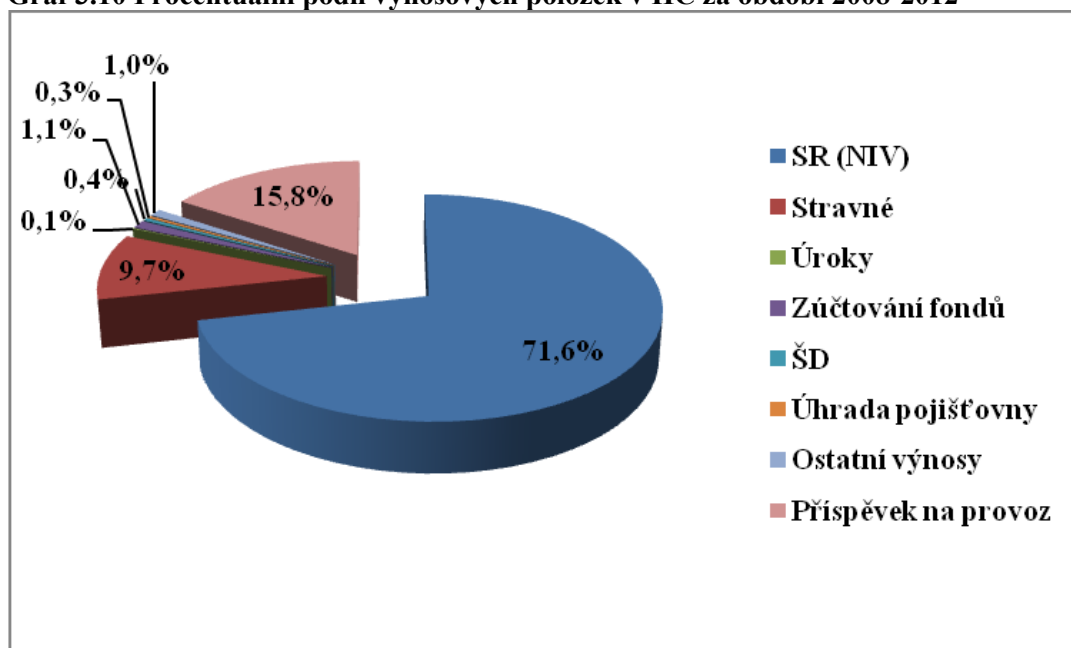
Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování

Vývoj jednotlivých nákladových položek energií a vody za sledované období je graficky znázorněn viz Příloha 8. Klesající křivka v grafu ilustruje výše zmiňovaný pokles nákladů na teplo.

Na podzim roku 2010 se škola zapojila do „*Systému centrálních nákupů*“. Zúčastněné organizace mohou dosáhnout výrazně nižších nákladů vynaložených na elektrickou energii, zemní plyn, telekomunikace, pojištění, zdravotnický materiál, pohonné hmoty, potraviny, učební pomůcky a služby. Těmto subjektům je prostřednictvím elektronických aukcí nabídnuta nejnižší cena vybraných komodit. V roce 2011 se základní škole podařilo tímto způsobem ušetřit cca 56 tis. Kč, v roce 2012 činila uspořená částka cca **170 tis. Kč**.

Struktura **výnosů v hlavní činnosti** je uvedena v tabulce viz Příloha 9. Největší položku tvoří prostředky ze SR (přímé neinvestiční výdaje), které představují v průměru 71,6 % z celkových výnosů. Příspěvek zřizovatele na zabezpečení provozu představuje průměrnou roční výši cca 2 600 tis. Kč, což činí 15,8 % z celkových výnosů. Průměrný roční výnos ze stravného od žáků školy činí cca 1 600 tis. Kč, což je 9,7 % z celkových výnosů. Ostatní výnosy (přijaté úroky, zúčtování vlastních fondů, úplata za školní družinu) představují výrazně nižší procenta. V roce 2011 obdržela škola úhradu od pojišťovny jako pojistné plnění havárie WC. Procentuální podíl jednotlivých výnosových položek v hlavní činnosti je znázorněn v Grafu 3.10.

Graf 3.10 Procentuální podíl výnosových položek v HČ za období 2008-2012

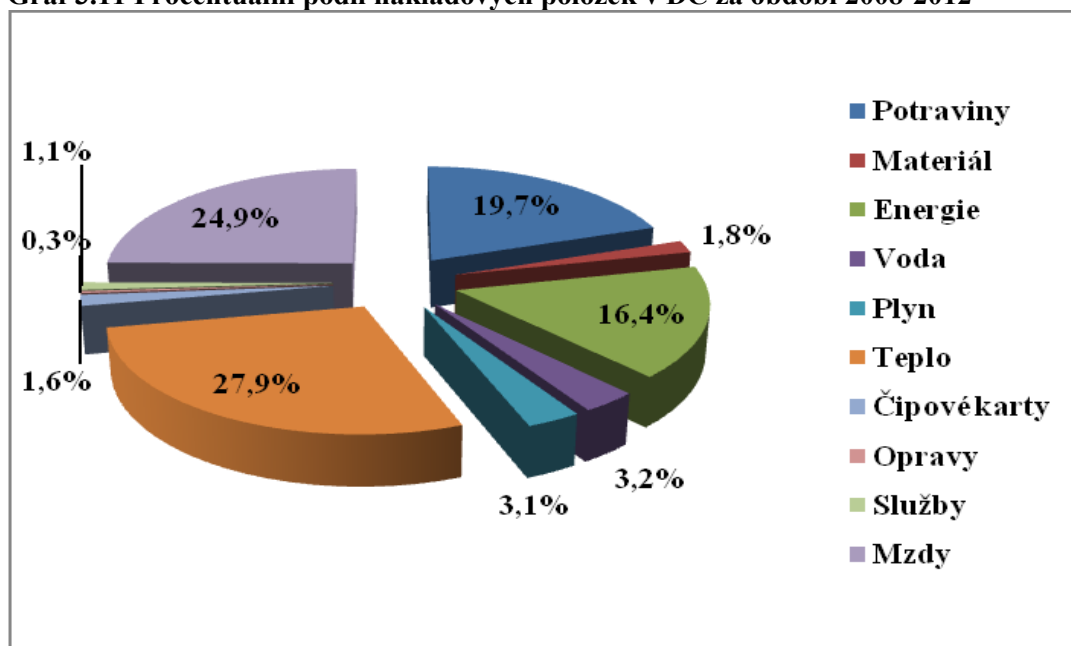

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování
HČ hlavní činnost

Náklady a výnosy v doplňkové činnosti jsou zhodnoceny v následující části kapitoly. V tabulce, viz Příloha 10, jsou uvedeny absolutní hodnoty výše jednotlivých nákladových položek za období 2008-2012. Procentuální podíl jednotlivých nákladových položek je znázorněn v Grafu 3.11.

Největší nákladovou položku představuje teplo, průměrné roční náklady na teplo činí cca 120 tis. Kč, tj. 27,9 %. Roční mzdové náklady pracovnice školní jídelny, která připravuje stravu pro cizí strážníky, činí v průměru cca 108 tis. Kč, tj. 24,9 %. Potraviny jsou zastoupeny v průměru ve výši 19,7 %, tyto náklady se však organizaci vracejí zpět ve formě prodaných obědů. Náklady na elektrickou energii tvoří v průměru 16,4 % z celkových nákladů. Ostatní nákladové položky tvoří podstatně nižší procenta z celkových nákladů.

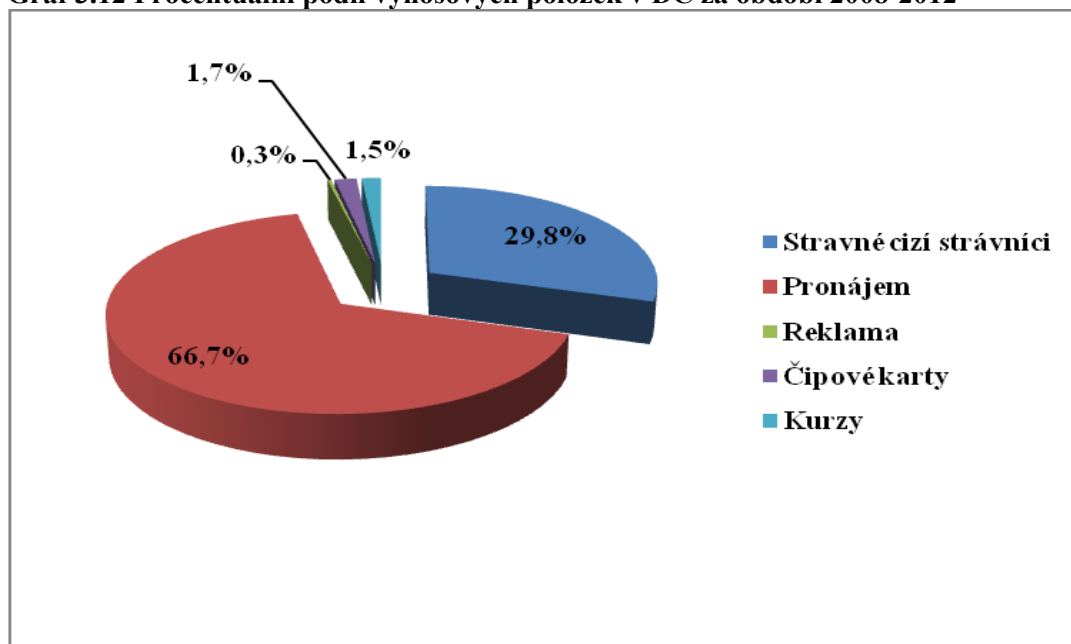
Graf 3.11 Procentuální podíl nákladových položek v DČ za období 2008-2012

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování
DČ doplňková činnost

V Grafu 3.12 je zobrazen průměrný procentuální podíl jednotlivých výnosových položek za sledované období. Roční výnosy z pronájmů činí v průměru 66,7 % z celkových výnosů. Výnosy ze stravného od cizích strávníků představují v průměru ročně 29,8 %. Mezi ostatní výnosové položky patří reklama, prodej čipových karet, pořádání kurzů.

Graf 3.12 Procentuální podíl výnosových položek v DČ za období 2008-2012

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008-2012, vlastní zpracování
DČ doplňková činnost

Absolutní hodnoty výše výnosových položek za období 2008-2012 jsou uvedeny v tabulce, viz Příloha 11. Největší výnosy organizaci plynou z pronájmu nevyužitých prostor budovy, od roku 2010 se pohybují ve výši cca 500 tis. Kč ročně, přičemž průměr za celé sledované období činí cca 400 tis. Kč. Druhou významnou výnosovou položkou jsou přijaté platby za stravné od cizích strávníků, jejich průměrný roční výnos činí cca 180 tis. Kč.

4. Zhodnocení finančního hospodaření organizace

Finanční hospodaření základní školy je založeno na **vícezdrojovém principu** viz Příloha 12. Největší zdroj financování organizace představují prostředky SR (přímé NIV), které tvoří cca 62,5 %. Dalším zdrojem jsou prostředky zřizovatele, které se na financování podílí cca 13,8 %. Finanční prostředky z ESF představují průměrný podíl ve výši cca 9,5 %, tyto zdroje začala škola využívat od roku 2009 a každým rokem se jejich podíl zvyšoval. V loňském roce tvořily finanční prostředky získané ze strukturálních fondů 16,3 % z celkových zdrojů organizace, tj. větší objem prostředků než z rozpočtu zřizovatele. Doplňková činnost se podílí na vícezdrojovém financování v průměrné výši cca 3,2 % a ostatní zdroje (vlastní činnost organizace, dotace SMO, sponzorské dary) ve výši cca 11 %.

Důležitým ukazatelem finančního hospodaření každé organizace je výsledek hospodaření (dále jen VH). Celkový VH analyzované základní školy je posuzován bez přímých NIV, které žádným způsobem neovlivňují jeho výši, jak už bylo zmíněno výše. Absolutní hodnoty nákladů, výnosů a VH v hlavní i v doplňkové činnosti jsou uvedeny v tabulce, viz Příloha 13.

Analýzou hospodaření bylo zjištěno, že základní škola vykazovala v hlavní činnosti ve sledovaném období zhoršený výsledek hospodaření, vyjma roku 2012, kdy dosáhla zlepšeného VH ve výši 195,53 tis. Kč. Vývoj výše nákladů, výnosů a dosaženého VH v hlavní činnosti je graficky znázorněn viz Příloha 14. Zlepšeného VH se organizaci podařilo dosáhnout provedenými úspornými opatřeními. Na podzim roku 2010 bylo realizováno zateplení budovy, což se projevilo výrazným poklesem nákladů na teplo již v následujícím roce. V témže roce se organizace zapojila do systému centrálních nákupů, čímž poklesly náklady na nákup materiálu a elektrickou energii. Materiál pro výuku žáků pořizovala organizace i z prostředků ESF. Položka oprav a údržby se oproti roku 2011 výrazně snížila, protože nebyly realizovány žádné nákladnější opravy. Její výše se pohybovala na standardní úrovni předchozích let. V roce 2012 dochází k poklesu celkových provozních nákladů

(bez přímých NIV) oproti předchozímu roku o 1 269,9 tis. Kč, což představuje snížení o 24,4 %. U výnosových položek dochází v roce 2012 k poklesu stravného od žáků o 99,2 tis. Kč, což představuje snížení výnosů o 6 %. Ostatní výnosy byly v předchozím roce ovlivněny poskytnutou dotací na školu v přírodě ze SF ŽP, úhradou za školu v přírodě od žáků a přijatou úhradou od pojišťovny za pojistné plnění. Jejich výše se v roce 2012 pohybovala na standardní úrovni předchozích let.

V doplňkové činnosti vykazovala organizace ve sledovaném období vždy zlepšený VH, viz Příloha 13 a grafické znázornění viz Příloha 15. Doplňková činnost je pro školu velkým přínosem, neboť celkový VH organizace je tvořen z VH hlavní činnosti a z VH doplňkové činnosti. V rámci doplňkové činnosti získává organizace největší výnosy z pronájmu nevyužitých prostor budovy v průměru cca 400 tis. Kč ročně. Příjmy ze stravného od cizích strávníků představují v průměru ročně cca 180 tis. Kč. Doplňková činnost svým rozsahem částečně přispívá ke krytí provozních nákladů v hlavní činnosti základní školy.

Vývojové křivky vynaložených nákladů, přijatých výnosů a VH za organizaci celkem, tj. za hlavní činnost (dále HČ) i doplňkovou činnost (dále DČ) jsou uvedeny v tabulce, viz Příloha 13 a graficky znázorněny viz Příloha 16.

Základní škola vykazovala v letech 2008 a 2010 zhoršený VH. Doplňková činnost organizace pokryla zhoršený VH v hlavní činnosti pouze částečně, zbývající část musela být uhrazena z rezervního fondu. Organizace tak ve zmiňovaných letech dosáhla nulového VH. V letech 2009 a 2011 pokryla DČ organizace zhoršený VH v HČ plně, organizace dosáhla zlepšeného výsledku hospodaření díky své doplňkové činnosti. Zlepšený výsledek hospodaření v roce 2009 ve výši 26,02 tis. Kč byl se souhlasem zřizovatele převeden do fondu odměn ve výši 1 tis. Kč a zbývající částka ve výši 25,02 tis. Kč do rezervního fondu. V roce 2011 se podařilo organizaci dosáhnout zlepšeného VH ve výši 5,56 tis. Kč, celá suma byla se souhlasem zřizovatele převedena do rezervního fondu. V roce 2012 dosáhla škola zlepšeného výsledku hospodaření v hlavní činnosti i doplňkové činnosti, celkový zlepšený VH představoval výši 384,52 tis. Kč. Se souhlasem zřizovatele bylo 84,52 tis. Kč převedeno do fondu odměn a částka 300 tis. Kč byla přesunuta do rezervního fondu.

Provedenou analýzou bylo zjištěno, že pokud by z nějakého závažného, nepředvídatelného důvodu (např. havárie) byla v letech 2008-2011 výrazně omezena doplňková činnost,

organizace by nebyla schopna uhradit zhoršený VH v hlavní činnosti ze svého rezervního fondu. Tento zdroj krytí by byl za dané situace nepostačující, neboť jeho výše na počátku sledovaného období činila cca 143 tis. Kč a ke konci roku 2011 cca 78 tis. Kč. Tím, že se škole podařilo v roce 2012 dosáhnout zlepšeného VH, kterým posílila rezervní fond o částku 300 tis. Kč, si organizace vytvořila rezervu do dalších let k pokrytí případného zhoršeného VH.

Příspěvek na provoz poskytovaný z rozpočtu zřizovatele ukazuje od roku 2009 stále klesající tendenci a pokrývá celkové provozní náklady organizace z cca 50-55 %. Rozpočet zřizovatele je závislý na daňových, nedaňových, kapitálových příjmech a přijatých transferech. Záleží na finančních možnostech zřizovatele, ale také na tom, jak dalece je organizace soběstačná získat finanční prostředky vlastní činností, popřípadě doplňkovou činností. Vzhledem k tomu, že organizace v rámci hlavní činnosti vykazovala, vyjma roku 2012, vždy zhoršený VH, který však byla schopna pokrýt VH dosaženým v doplňkové a použitím svého rezervního fondu, nevystal ze strany zřizovatele důvod stanovený příspěvek na provoz navyšovat. Z tohoto pohledu lze konstatovat, že ve sledovaném období byl příspěvek zřizovatele dostačující k zabezpečení běžného provozu školy.

Normativně přidělené finanční prostředky na přímé neinvestiční výdaje ze SR jsou pro základní školu nepostačující z důvodu existence speciálních tříd, v nichž působí speciální pedagogové a asistenti pedagoga k žákům se zdravotním postižením. Ve speciálních třídách je stanoven nižší počet žáků (4-6 žáků na třídu) než v běžné třídě, organizaci tak vzniká větší potřeba pedagogických úvazků pro zabezpečení výuky. Každoročně musí škola žádat o dofinancování pedagogických pracovníků v rámci dohodovacích řízení KÚ MSK prostřednictvím obce III. Normativní financování je vázáno na výkony a škola se potýká s nedostatkem žáků, což je způsobeno i poměrně hustou sítí škol v regionu, v němž se organizace nachází. V porubském obvodu působí celkem 12 běžných základních škol.

Nedostatek finančních prostředků ze SR je jedním z nepříznivých jevů, které činnost školy negativně ovlivňují, ale na druhé straně jsou velkým přínosem finanční prostředky poskytnuté ze strukturálních fondů EU a sponzorů. Organizace získala ve sledovaném období finanční prostředky z ESF v celkové výši cca 8 961 tis. Kč, což jí umožnilo uskutečnit i takové projekty, které by za běžných podmínek byly pro organizaci finančně nedostupné, viz kapitola

3.5. Ze sponzorských darů byly pořízeny např. učební pomůcky pro zdravotně pro zdravotně postižené žáky. Za období 2008-2012 obdržela škola peněžní dary v celkové výši 676,9 tis. Kč. Z rozpočtu SMO byly na realizaci školních volnočasových aktivit poskytnuty dotace v celkové výši 572 tis. Kč.

Činnost organizace mohou pozitivně či negativně ovlivňovat její silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby přicházející z vnějšího okolí, viz Tab. 4.1 SWOT analýza základní školy.

Vzhledem k tomu, že finanční prostředky jsou závislé především na počtech žáků, patří k prvořadým cílům základní školy přilákat co nejvíce zájemců o studium. Předností organizace je moderní vybavení učeben ITC technologiemi, provozování multifunkčního hřiště a zajištění stravování žáků ve vlastní školní jídelně. Organizace je umístěna v blízkosti tramvajových i autobusových zastávek, cca 1-3 minuty pěší chůzí. Škola věnuje zvýšenou péči zdravotně postiženým žákům, zejména s diagnózou autismu, kteří jsou integrováni do běžných tříd, nebo jejich výuka probíhá ve speciálních třídách. Organizace pořádá řadu mimoškolních aktivit, žáci se pravidelně účastní různých olympiád a soutěží.

Zájemcům o studium je škola představována v rámci Dne otevřených dveří. Zajímavosti z dění školy lze také nalézt v radničním zpravodaji městského obvodu Poruba PRIO⁵⁸.

Prezentace školy na veřejnosti je zajišťována prostřednictvím školních webových stránek, které poskytují informace o připravovaných i uskutečněných akcích a důležitá sdělení týkající se výuky.

Existenci školy by mohl ohrozit záměr zřizovatele optimalizovat školy v porubském obvodu vzhledem k nedostatku žáků ve spádovém obvodu a nízké naplněnosti škol.

⁵⁸ PRIO Porubská Radnice Informuje Občany – měsíční zpravodaj městského obvodu Poruba

Tab. 4.1 SWOT analýza základní školy

Interní analýza	
Silné stránky školy (Strengths)	Slabé stránky školy (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • kvalifikovaní pedagogové • integrace zdravotně postižených žáků • široký výběr mimoškolních aktivit (lyžařské kursy, školy v přírodě, výlety, sportovní akce) • materiálně-technické vybavení na velmi dobré úrovni (počítačové učebny, multimediální učebna, interaktivní tabule) • nové multifunkční hřiště • výborná spolupráce se zřizovatelem • vlastní školní jídelna • velmi dobrá dopravní dostupnost • málopočetné skupiny žáků ve třídách • vlastní webové stránky 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečné finanční prostředky na učební pomůcky • nedostatečné normativně přidělené finanční prostředky z důvodu existence speciálních tříd a funkcí asistentů pedagoga • nedostatečné využití prostorů školy z důvodu nedostatku žáků • nedostatečné využití kapacity školní jídelny
Externí analýza	
Příležitosti školy (Opportunities)	Hrozby pro školu (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • možnost realizace vlastních školních vzdělávacích programů • možnost získávat finanční prostředky z EU • možnost získávat finanční prostředky z grantů, dotací a od sponzorů 	<ul style="list-style-type: none"> • případný záměr zřizovatele optimalizovat školy v rámci obvodu • nedostatek dětí ve spádové oblasti • blízkost konkurenčních škol, boj o žáky mezi školami • úbytek žáků v 5. a 7. ročnících z důvodu jejich odchodu na víceletá gymnázia

Zdroj: vlastní zpracování

Návrhy na zlepšení stávající finanční situace základní školy jsou zaměřeny především na zvyšování příjmů v rámci doplňkové činnosti. Jako první možnost posílení příjmů organizace se nabízí zvýšení naplněnosti kapacity školní jídelny, která je v současné době využívána pouze z cca 35 %. Organizace má tedy dostatečné rezervy k zabezpečování stravování pro některé okolní subjekty či veřejnost. Další možností je nabídka jazykových kurzů pro pedagogické pracovníky ostatních škol a školských zařízení nebo pro širokou veřejnost. Škola disponuje moderně vybavenou jazykovou učebnou i kvalifikovanými pedagogickými pracovníky se státní jazykovou zkouškou. V nevyužitých prostorách budovy je možné realizovat lektorskou činnost (kurzy PC), neboť vybavení školy výpočetní technikou je na velmi dobré úrovni. V rámci programovacího období 2014-2020 bylo škole doporučeno využít finančních prostředků ze strukturálních fondů z operačních programů zaměřených na asistenty pedagoga k žákům se zdravotním postižením, vzhledem ke skutečnosti, že se organizace každoročně potýká s nedostatkem finančních prostředků na zabezpečení

těchto funkcí. Realizace některého z výše uvedených doporučení bude pro organizaci určitě přínosem.

Zlepšení stávající finanční situace školy přinese i připravovaná **reforma financování RgŠ**, která mimo jiné preferuje integraci zdravotně postižených žáků, což pro analyzovanou základní školu bude představovat větší objem finančních prostředků. Reforma počítá s tzv. „**oborovými normativy**“ pro pedagogické pracovníky, které budou shodné pro všechny základní školy v ČR. Oborové normativy pro zdravotně postižené žáky by měly být navýšeny a nastaveny výhodněji, než jsou současné příplatky na zdravotně postižené žáky. Uplatněním tohoto principu bude nedostatek finančních prostředků poskytovaných na přímé neinvestiční výdaje základní školy eliminován.

5. Závěr

Bakalářská práce se zabývá hospodařením právnických osob vykonávajících činnost základní školy. S ohledem na tematické zaměření byla práce podrobněji věnována příspěvkové organizaci, která patří k nejrozšířenějším právních formám základních škol.

Cílem práce bylo popsat dostupné finanční zdroje a možnosti získávání finančních prostředků příspěvkovou organizací zřizovanou obcí, analyzovat a zhodnotit její hospodaření v časové řadě pěti let a navrhnout škole další možnosti získávání finančních prostředků, které by napomohly k jejímu dalšímu rozvoji.

Řešení vycházelo z hypotézy, že příspěvková organizace vykonávající činnost základní školy hospodaří ve sledovaných letech se zlepšeným popřípadě nulovým výsledkem hospodaření.

Pro účely zpracování bakalářské práce byla vybrána konkrétní příspěvková organizace Základní škola Ukrajinská 1533, Ostrava-Poruba.

K dosažení cíle a ověření hypotézy byly použity metody popisu, analýzy, syntézy a meziroční komparace.

Teoretická část práce byla věnována obecné charakteristice základního školství, právním formám organizací a jejich zřizovatelům. Pozornost byla věnována nejpoužívanější právní formě vykonávající činnost základní školy, zřizované obcí, příspěvkové organizaci.

Byly popsány zásady hospodaření příspěvkových organizací a povinnosti obce, jakožto zřizovatele základních škol, vysvětleny finanční zdroje a finanční toky plynoucí k těmto subjektům ze státního rozpočtu, rozpočtu obcí a získávané z jiných zdrojů. Praktická část byla zaměřena na analýzu hospodaření vybrané základní školy za období 2008-2012, byla provedena klasifikace nákladů a výnosů v hlavní i v doplňkové činnosti. Závěrečná část práce byla věnována celkovému zhodnocení finančního hospodaření organizace a bylo doporučeno několik možností získávání dalších finančních prostředků.

Hospodaření základní školy je založeno na vícezdrojovém principu. Největší zdroj financování představují prostředky státního rozpočtu cca 62,5 %, prostředky z rozpočtu zřizovatele tvoří cca 13,8 %, zdroje získané vlastní činností organizace, sponzorské dary a dotace se podílí cca 11 %, prostředky z rozpočtu EU cca 9,5 % a výnosy z doplňkové činnosti cca 3,2 %. Finanční prostředky ze strukturálních fondů představují významný zdroj financování, jejich získávání závisí především na aktivitě dané organizace, na kvalitně vypracovaném projektu a na zajištění spolufinancování. Organizace ve sledovaných letech získala rozpočtu EU finanční prostředky v celkové výši 8 961 tis. Kč.

Z provedené analýzy nákladů a výnosů bylo zjištěno, že organizace v posledních letech výrazně snížila náklady na tepelnou energii, což bylo důsledek realizace zateplení celé budovy školy a rovněž i zapojení se do „*Systému centrálních nákupů*“. Tento projekt je podporován statutárním městem Ostrava a umožňuje zúčastněným organizacím využít výrazně nižších cen vybraných komodit, kterých bylo dosaženo elektronickými aukcemi.

Zřizovatel poskytuje organizaci příspěvek na provoz, jeho výše se odvíjí od plánovaných nákladů a výnosů školy, od její velikosti a přihlíží se i k doplňkové činnosti organizace a k dalším zdrojům, které organizace získává. Z provedené analýzy bylo zjištěno, že příspěvek zřizovatele i přes klesající tendenci, byl pro základní školu dostačující. Organizace vykazovala v letech 2008 a 2011 zhoršený výsledek hospodaření, byla jej však schopna pokrýt ze svého rezervního fondu. K této skutečnosti významným podílem přispěla doplňková činnost organizace, v rámci které získává škola největší výnosy z pronájmu nevyužitých prostor budovy a ze stravného od cizích strávníků. Doplňková činnost dosahovala během celého sledovaného období zlepšeného VH, který byl schopen v roce 2009 a 2011 plně pokrýt zhoršený VH v hlavní činnosti. V letech 2008 a 2010 však na 100% pokrytí nepostačoval, proto musel být zapojen rezervní fond organizace. V roce

2008 a 2010 dosáhla organizace **nulového VH** a v letech 2009, 2011 a 2012 vytvořila **zlepšený VH**.

Hypotéza, že příspěvková organizace vykonávající činnost základní školy hospodaří ve sledovaných letech se zlepšeným, popřípadě nulovým výsledkem hospodaření byla potvrzena.

Organizace každoročně řeší nedostatek normativně přidělovaných finančních prostředků ze státního rozpočtu, a to z důvodu existence speciálních tříd pro zdravotně postižení žáky s diagnózou autismu. Tato skutečnost vyvolává zvýšené mzdové náklady na zajištění výuky speciálními pedagogy a asistenty pedagoga. Normativní rozpis přímých NIV na základě výkonů organizace nezohledňuje toto specifikum školy. Řešením je vždy až mimonormativní dofinancování v rámci dohodovacích řízení a finanční prostředky poskytnuté z rozvojových programů MŠMT. Ve sledovaném období byly organizaci mimonormativně navýšeny finanční prostředky ve výši cca 3,8 % a z rozvojových programů škola obdržela prostředky ve výši cca 4,4 % z celkového objemu NIV. V souvislosti z výše uvedeným byla zmíněna i připravovaná reforma financování, viz kapitola 4, která by měla škole přinést větší objem finančních prostředků, neboť se mimo jiné zaměřuje i na integraci zdravotně postižených žáků. Oborové normativy by měly být pro tyto žáky nastaveny výhodněji než současné příplatky na zdravotní postižení.

Organizaci byly navrženy další možnosti získávání finančních prostředků, které se týkají zvyšování příjmů především v rámci doplňkové činnosti, viz kapitola 4. Jako první možnost bylo doporučeno zvýšení naplněnosti kapacity školní jídelny, která je v současné době využívána pouze z cca 35 %. Další možností je nabídka jazykových kurzů, které by organizace pořádala pro pedagogické pracovníky ostatních škol a školských zařízení nebo pro širokou veřejnost. Doposud nevyužité prostory budovy je možné využít k pořádání kurzů PC, neboť vybavení školy výpočetní technikou je na velmi dobré úrovni. V rámci připravovaného programovacího období 2014-2020 bylo škole doporučeno využít finančních prostředků ze strukturálních fondů z operačních programů zaměřených na financování asistentů pedagoga k žákům se zdravotním postižením. Realizace některého z uvedených doporučení bude pro základní školu v oblasti hospodaření přínosem.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

FACHINELLI, H. et al. *Vybrané segmenty veřejného sektoru v Moravskoslezském kraji*. VŠB-Technická univerzita Ostrava. Ostrava, 2004, 147 s. ISBN 80-248-0698-3.

MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, K. et al. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o., 2011, 192 s. ISBN 978-80-7263-664-8.

MOCKOVČIAKOVÁ, A. et al. *Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 396 s. ISBN 978-7357-736-0.

OCHRANA, F. et al. *Veřejný sektor a veřejné finance: Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, 264 s. ISBN 978-80-247-3228-9.

REKTOŘÍK, J. et al. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2007, 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

VALENTA, J. *Aplikace platových předpisů ve školství*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2012, 391 s. ISBN 978-80-7263-763-8.

VALENTA, J. *Financování a rozpočet školy*. Karviná - Mizerov: Paris, 2004, 131 s. ISBN 80-239-2218-1.

WALTEROVÁ, E. et al. *Školství - věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Univerzita Karlova v Praze. Praha: Karolinum, 2010, 307 s. ISBN 978-80-246-1882-1.

WALTEROVÁ, E. et al. *Dva světy základní školy?: úskalí přechodu z 1. na 2. stupeň*. Univerzita Karlova v Praze. Praha: Karolinum, 2011, 350 s. ISBN 978-80-246-2043-5. 978-80-246-2043-5.

Legislativní zdroje

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některých státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/1993 o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 564/2006 Sb. o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j.: 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro některé vybrané účetní jednotky, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů.

Český účetní standardy č. 701 – 708.

Internetové zdroje

Český statistický úřad, Rychlé informace [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/aktual-pmz>

Jihočeský kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kraj-jihocesky.cz/>

Jihomoravský kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/>

Karlovarský kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz

Krajský úřad Moravskoslezského kraje, *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012* [online]. [2013-01-05]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/sk/dz_msk_2012_fin_27_3.pdf

Krajský úřad Moravskoslezského kraje, *Krajská metodika rozpisu přímých výdajů právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a krajem na rok 2013* [online]. [2012-10-05].
Dostupné z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/kraj-ska-metodika-rozpisu-primych-vydaju-pravnickych-osob-vykonavajicich-cinnost-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-obcemi-a-krajem-na-rok-2013-30024/>

Krajský úřad Moravskoslezského kraje, *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Moravskoslezském kraji za školní rok 2011/2012* [online]. [2012-10-05].
Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/sk_dokumenty.html

Kraj Vysočina [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/>

Liberecký kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kraj-lbc.cz/>, <http://www.edulk.cz/>

Magistrát hlavního města Prahy [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/index.html>

Magistrát města Ostravy, *Nákupní portál města* [online]. [2013-02-15].
Dostupné z <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/kampane/informace-k-nakupnimu-portalu-smo>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR [online]. [2012-10-05].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2011-2015* [online]. [2012-10-05].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/18657>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, *Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství*, [online]. [2012-10-05].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/koncepcni-zamer-reformy-systemu-financovani-regionalniho-1>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, *Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, Bílá kniha* [online]. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. [2013-02-14].
Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf> ISBN 80-211-0372-8.

Olomoucký kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/>

Pardubický kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/krajsky-urad>

Plzeňský kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/>

Středočeský kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal>

Ústecký kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kr-ustecky.cz/>

Základní škola Ostrava-Poruba, Ukrajinská 1533, příspěvková organizace [online]. [2012-12-20] Dostupné z: <http://www.zsukrajinska.cz/>

Zlínský kraj [online]. [2013-02-15].
Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/>

Další zdroje

Rozbory hospodaření Základní školy Ostrava-Poruba, Ukrajinská 1533, příspěvková organizace za rok 2008, 2009, 2010, 2011, 2012

Výroční zprávy o činnosti Základní školy Ostrava-Poruba, Ukrajinská 1533, příspěvková organizace za rok 2008, 2009, 2010, 2011, 2012

Výkaz o základní škole S 3-01 k 30. 9. 2006, k 30. 9. 2007, k 30. 9. 2008, k 30. 9. 2009, k 30. 9. 2010, k 30. 9. 2011

Výkaz o základní škole M 3 k 30. 9. 2012

Seznam zkratek

AP	asistent pedagoga
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
cca	circa, přibližně
č.	číslo
ČEZ	České energetické závody
ČR	Česká republika
DČ	doplňková činnost
EHP	Evropský hospodářský prostor
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
FKSP	fond kulturních a sociálních potřeb
FO	fyzická osoba, fond odměn
HČ	hlavní činnost
HM	hmotný majetek
HDP	hrubý domácí produkt
ICT	informační a komunikační technologie
IČO	identifikační číslo organizace
Kč	koruna česká
KÚ	krajský úřad
LAN	Local Area Network, lokální počítačová síť
max.	maximální
mil.	milion
min.	minimální
mld.	miliarda
MP	mzdové prostředky
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠ	mateřská škola
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a sportu
např.	například

neped.	nepedagogický pracovník
NH	národní hospodářství
NIV	neinvestiční výdaje
odst.	odstavec
OKD	Ostravsko-karvinské doly
ONIV	ostatní neinvestiční výdaje
OON	ostatní osobní náklady
OP VK	operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost
PAS	poruchy autistického spektra
ped.	pedagogický pracovník
PC	Personal Computer
PNP	prostředky na platy
PO	právnícká osoba
PRIO	porubská radnice informuje občany
přep.	přepočtený
RgŠ	regionální školství
RVP	rámcový vzdělávací program
s.	strana
Sb.	sbírka zákonů
SF ŽP	Státní fond životního prostředí
SMO	statutární město Ostrava
SR	státní rozpočet
st.	stupeň
ŠD	školní družina
ŠJ	školní jídelna
ŠVP	školní vzdělávací program
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
ŠZ	školský zákon
Tab.	tabulka
tis.	tisíc
tj.	to je
tzv.	tak zvané
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání

ÚSC	územní samosprávný celek
úv.	úvazek
ÚZ	účelový znak
vč.	včetně
VH	výsledek hospodaření
VPCH	vývojové poruchy chování
VPU	vývojové poruchy učení
ZU	závazný ukazatel
ZV	základní vzdělávání
ZŠ	základní škola

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále je VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucí bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 5. 2013

Marta Chylová

Seznam příloh

Příloha 1, strana 1	Mzdové prostředky pro model imaginární základní školy v jednotlivých krajích ČR v roce 2013 v Kč
Příloha 1, strana 2	Přímé neinvestiční výdaje pro model imaginární základní školy v jednotlivých krajích ČR v roce 2013 v Kč
Příloha 2	Porovnání průměrných platů učitelů ZŠ a NH v letech 2008-2012 v Kč
Příloha 3	Počty žáků, tříd a průměrná naplněnost na třídu v letech 2007/2008-2012/2013
Příloha 4	Počty žáků dle druhu zdravotního postižení v letech 2007/2008-2012/2013
Příloha 5	Dotace z rozpočtu SMO v letech 2008-2012 v tis. Kč
Příloha 6	Čerpání fondů v letech 2008-2012 v Kč
Příloha 7	Struktura nákladů v hlavní činnosti v letech 2008-2012
Příloha 8	Vývoj nákladů na energie a vodu v letech 2008-2012 v Kč
Příloha 9	Struktura výnosů v hlavní činnosti v letech 2008-2012
Příloha 10	Struktura nákladů v doplňkové činnosti v letech 2008-2012
Příloha 11	Struktura výnosů v doplňkové činnosti v letech 2008-2012
Příloha 12	Zdroje finančních prostředků v letech 2008-2012 v tis. Kč
Příloha 13	Hospodaření organizace v letech 2008-2012 v tis. Kč
Příloha 14	Náklady, výnosy a VH v hlavní činnosti za období 2008-2012 v tis. Kč
Příloha 15	Náklady, výnosy a VH v doplňkové činnosti za období 2008-2012 v tis. Kč
Příloha 16	Celkový VH (hlavní + doplňková činnost) v letech 2008-2012 v tis. Kč

Seznam tabulek

Tab. 2.1 Základní školy dle zřizovatelů v ČR a MSK (školní rok 2012/2013)	9
Tab. 3.1 Přímé neinvestiční výdaje na žáka v letech 2008-2012 v Kč	36
Tab. 3.2 Přímé neinvestiční výdaje v letech 2008-2012 v tis. Kč.....	37
Tab. 3.3 Přímé neinvestiční výdaje a rozvojové programy v letech 2008-2012 v tis. Kč	38
Tab. 3.4 Příspěvek na provoz od zřizovatele v letech 2008-2012 v tis. Kč	39
Tab. 3.5 Sponzorské dary v tis. Kč	41
Tab. 3.6 Struktura nákladů energií a vody v letech 2008-2012 v tis. Kč.....	47
Tab. 4.1 SWOT analýza základní školy	54

Seznam grafů

Graf 2.1 ZŠ dle zřizovatelů v ČR v %, Graf 2.2 ZŠ dle zřizovatelů v MSK v %.....	8
Graf 3.1 Porovnání průměrných platů učitelů ZŠ v letech 2008-2012 v Kč.....	29
Graf 3.2 Porovnání průměrných platů nepedagogů ZŠ v letech 2008-2012 v Kč	30
Graf 3.3 Vývoj průměrných platů pracovníků ZŠ v letech 2008-2012 v Kč	31
Graf 3.4 Vývoj počtu žáků v letech 2007/2008 -2012/2013	32
Graf 3.5 Průměrná naplněnost na třídu (2007/2008-2012/2013)	33
Graf 3.6 Vývoj počtu žáků se zdravotním postižením v letech 2007/2008-2012/2013	34
Graf 3.7 Vývoj NIV na žáka v letech 2008-2012 v Kč.....	37
Graf 3.8 Příspěvek na provoz z rozpočtu zřizovatele 2008-2012 v tis. Kč.....	40
Graf 3.9 Procentuální podíl nákladových položek v HČ za období 2008-2012	46
Graf 3.10 Procentuální podíl výnosových položek v HČ za období 2008-2012.....	48
Graf 3.11 Procentuální podíl nákladových položek v DČ za období 2008-2012	49
Graf 3.12 Procentuální podíl výnosových položek v DČ za období 2008-2012.....	49